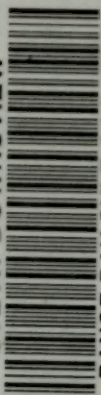

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 10 07 '06 016 4

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DR
432
G63

Gökalp, Ziya
Türklesmek, islamlasmak,
mu'asırlasmak

3563

18/265

تورکاشک

اسلاماشمق

تورکاشک اصراشمق

اسلاماشمق

معاصرلاشمق

نقش
ان اوقاف اسلاميه مطبعه سى
نقش

ضیا کونک آلب

تورکاشمک

اسلاملاشمق

معاصرلاشمق

Gökalp, Ziya

Türklesmek, islâmlaşmak, mu'â-
sırlaşmak

استانبول

ناشری : بکی مجموعہ

۱۹۱۸

پالیاکین

DR
432
G63

پالیاکین
۱۱۲۱

توركلشمك ، اسلاملاشمق ، معاصرلاشمق

— ۱ —

اوپ جريان

ملكتمزده اوچ فكر جريانى واردرد . بوجريانلرك تاريخى تدقيق اولونورسه كورولوركه متفكرلرمن ابتدا (معاصرلاشمق) لزومى حس ايشلردرد . اوچنجى سلطان سليم دورنده باشلايان بوتمايه انقلابدن صوكرا (اسلاملاشمق) املى التحاق ايتدى ، صوك زمانلرده اورته يه برده (توركلشمك) جريانى چيقدى .

(معاصرلاشمق modernisation) فكرى متفكرلرجه اصلى بر عقيده حكمنده اولديغى ايچون معين برناشره مالك دكلدر . هر مجموعه ، هر غزته بوفكر ك آزچوق مدافعيدر .

(اسلاملاشمق) فكرينك مروجى (صراط مستقيم - سبيل الرشاد) ، (توركلشمك) فكرينك مروجى (تورك يوردى) مجموعه لريدر . دقت اولونجه بو اوچ جريانك ده حقيقى احتياجلردن دوغمش اولديغى كورولور .

(تارد) مليت فكرينك غزته ايله باشلاديغنى ادعا وشو صورتبه ايضاح ايدييور: غزته ، عىنى لسانه قونوشان انسانلرى (عامه Publique) حالنده طويلابهرق اولنره مشترك بروجدان ويرر . غزته ، شعورسز واراده سز اولهرق ياپدينى بو تاثيردن ماعدا ، صرف رواجنى تايمين مقصديه ، قارئلرينك افتخار وحميت حسلرينى اوقشامه يه ، نتيجه اولارق مى عتنه لرى ، مى مفضرتلرى خاطر لاته حق سوزلرى يازمه يه مجبوردر .

ملیت حسی ، بر قومده او یاندقدن صو کر ا مجاور قوملرده قولا یجه سرایت ایدر . چونکه ملیت دو یغوسی او یانیر او یانماز صاحب لر نده تعاون ، فدا کارلق ، مجاهده حس لرینی آرتیرارق اخلاقی ، لمائی ، ادبی ، اقتصادی و سیاسی تعالی لره سبب اولور . بو حاله غبطه ایدن قومشو قوملرده دخی - خلق دیلنده یازان غزته لرده موجود سه - ملیت فکرینک در حال انتشار اتمه سی غایت طبیعی بر حاده اولور .

ملیت مفکوره (Idéal) سی ابتدا غیر مسلملرده ، صو کر آرناوود و عربلرده ، اک نهایت تور کلرده ظهور ایتدی . تور کلرک اک صوکه قالمه سی سببیز دکلدر : عثمانلی دولتنی تور کلر تشکیل ایتشلردی . دولت (واقع بر ملت nation de fait) ؛ ملیت مفکوره سی اینسه (ارادی بر ملت Nation de volonté) ک جرثومه سی دیمکدر .

تور کلر ، ایلکین (حدسی Intuitif) بر احتیاطه تابع اولارق ، بر مفکوره ایچون بر موجوده بی تهلیکه یه دوشور مکدن چکینمشلردی . بونک ایچون تورک متفکر لری (تور کلرک یوق ، عثمانلیلق وار .) دیور لردی .

(معاصر لاشمق) جریانه تابع اولانلر تنظیمات فکر لرینی یایدق لری صیراده مختلف عنصر لردن و مذهب لردن مرکب اولان واقع بر ملتدن ارادی بر ملت یایمق ممکن اولدیغنه قانع اولمشلر ، بو قناعتله تاریخی بر معنای حائر قدیم (عثمانلی) تعیری رینه ، ملی رنگلردن تامامله عاری اولمق اوزره ، یکی بر معنا یاپیشدیر مشلردی . ائیم تجربه لر کوستردی که (عثمانلی) تعیرنده کی یکی معنای تنظیماتیجی تور کلردن باشقه قبول ایدن یوقدی . بویکی معنائک اختراعی یالکنز فائده سز اولمقله قالمیوردی ؛ دولت ایاه عنصر لرو با لحاصه تور کلر حقند . غایت مضر نتیجه لر ویر ییوردی . دنیانک شرقی ده ، غربی ده بزه جلی بر صورتده کوستریور که بو عصر (ملیت) عصریدر ؛ بو عصرک وجدانلری اوزرنده اک مؤثر قوت

ملت مفكوره سيدر . اجتماعي وجدانلك اداره سي ايله مكلف اولان
بردولت ، بومهم اجتماعي عاملي موجود دكل فرض ايدر سه وظيفه سي
ايضا ايده مز . دولت اداملرنده ، فرقه رجللرنده بو حس موجود
اولماز سه ، عثمانلياني تركيب ايدن جماعت وقوملري (روحي psychologique)
بر صورتده اداره ايتمك قابل اوله ماز . درت سنه لك بر تجربه بزه كو ستردي :
صرف عنصر لك ائتلافى مقصديله (بن تورك دكلم ، عثمانلى يم .) دين
توركلر ، عنصر لك نه يولده بر ائتلافه موافقت ايده بيله جكلريني نهايت غايت
آجى بر صورتده آكلاديلر . ملت حسنك حاكم اولديني بر مملكتى آنجق
ملت ذوقنى نفسنده دويانلر اداره ايده بيليرلر .

توركلر ك ملت مفكوره سندن اجتنابي دولت شيون مضر وعنصر لر
ايچون مزعج اولديني كجى توركلر كك خصوصى موجوديتى ايچون ده
مهلكدى . توركلر مليتى ، واقع بر ملت اولان دولت ايله بر معناده
تلقى ايتدكلرى ايچون اجتماعى واقتصادى موجوديتلرينك تردى
ايتمكده اولديغى بيلميورلردى . اقتصادى واجتماعى حاكميتلر باشقه
عنصر لره كچديكى صر هده تورك ، برشى غيب ايتديكنى آكلاياميوردى ؛
چونكه اونك نظر نده يالكز عثمانلى ملتى تركيب ايدن صنفلر واردى .
كنديسك بعضى صنفلردن - ولو كه بو صنفلر زمانزده اك اهميتلى
طبقه لرى تشكيل ايتسين - چيقاريلماسه هيچ اهميت ورميوردى .
مملكتده اقتصادى وفنى صنفلر ك وجودىنى كافي كوره رك كنديسك
بونلردن خارج قالماسنده بر باس كوره ميوردى . ايسته بو -
كيديشله آنادولوده بيله خلق ، ياخود اهالى صورتنده بر توركلر ك
قالمادى ؛ توركلر مأمور ورنجبر صنفلرينه انحصار ايتديلر . مأمورلرده
بر نوع ذهنى رنجبر لر ديمك اولديغى ايچون توركلر ك - اجتماعى معناسيله -
رنجبر لك ديمك اولدى .

چيفتجى وچوبان ، حياتك يارايجى قوتندن استفاده ايله ياشادقلرى
ايچون بالذات يارايجى عامل دكلدرلر : قويونلر حياتك داخل ناميه

سیله چوغالیر، اکیئرلر تخملمک مکنوز فیضلریله تئب ایدر. مأمورلرک ایسه استحصالله هیچ علاقهلری یوقدر. حالوکه ذهنی ملکه لرک، اراده و سحیه نك انکشاف و تکاملی صنایع، اعمالات کی فعال مشغله لرله، تجارت و سربست مسلکری کی اقتراحی حرفتله حصوله کلیر. بوندن دولاییدرکه کویلو و مأمور صنفلرینه انحصار ایدن بر قومدن تشکیلات یا یق اقداری منساب اولور. حکومت ایدر سندده کی بحریکسزلکمز، بالقان مغلوبیتلرینه بادی اولان سوق الجیش و لوازم خصوصلرنده کی اقدارسزلغمز بوسیدن نشأت ایتشدی.

مملکت مزده قوتلی بر حکومت تأسس ایدمه مہسی، تورکرک اقتصادی صنفلردن محرومیتی یوزندن در. هانکی ملتده حکومت، اقتصادی صنفله استناد ایدر سه اوراده حکومت غایت قوتلی اولور؛ چونکه تجار، صنعتکار، ایش آدمی صرف کندی فائده سی ایچون حکومتک قوتلی اولماسنی ایستر. هانکی مملکتده حکومت، مأمورلر صنفه استناد ایدر سه اوراده حکومت دائماً ضعیفدر؛ چونکه معزول مأمورلر ایش باشنه کچمک، منصوب مأمورلر داها یوکسک بر موقعه یوکسلمک ایچون دائماً موجود حکومتی دوشورمکه چالیشیرلر. ملی مفکوره دن محرومیت تورکلری ملی اقتصاد یاندن محروم ایتدیکی کی لسانک ساده لشمه سنه، کوزهل صنعتلرده ملی اسلوبلرک تگون ایتسنده مانع اولدی. بونلردن باشقه، ملی بر مفکوره اولمادینی ایچون شیمدی یه قدر تورک اخلاقی ده فردی و عائلوی بر شکلده قالدی، تساند، حمیت و فداکارلق خسلی عائله، کوی و قصبه محیطلرینی آشامادی. . امت مفکوره سی چوق واسع، عائله مفکوره سی چوق دار اولدینی ایچون تورک روحی فداکارلق و فراغت خسلیرینه استنادکاه اولاجوزدی حیات و شدید اخلاقی بر روحیه یابانچی قالدی. اقتصادی، دینی و سیاسی مؤسسهلر مرکز انجملالی بونک نتیجه لریدر.

توركلك جريانى عثمانليغك معارضى اولمق شويبه دورسون، حقيقتده
اك قوتلى مؤيديدر. يالكز هر يكي جريانك اولديغى كې بومسلكك ده بر
قسم كنج اردن مركب مفرطلى وارد كه ياكلش تفسير لره سبب اولويورلر.
توركلك (قوزموپوليتك) ه قارشى اسلاميت و عثمانليغك حقيقى
استاد كاھيدر .

(نارد) بين المليت حسنك ده (كتاب) دن تولد ايتديكى سويليور .
غزته ، خلقك حسيانته خطاب ايتديكى ايچون تكلم لسانك جانلى
لغتلىنى استعمال ايدر . كتاب ، عالمك و متعلمك تجریدجى مفكره لرينه
خطاب ايدر ، بونك ايچون لغتلردن زياده اصطلاحلره محتاجدر .
اصطلاحلك خلق لساننده كى لغتلردن ياييلمامه سى عمومى برقاعدهدر ؛
چونكه لغتلر طبعى و ذى حيات موجودلردر ، اصطلاحلره صنعى
و جانسز موجودتلردر . خلق لسانك طبعى ككلرلى ذى حيات و حسى
معنلره مالك اولديغى ايچون مصنوع و مجرد معنلرلى قبول ايده مز .
بوندن دولايدير كه هر قوم اصطلاحلىنى دىنى كتابك يازيلش اولديغى
لساندن آليز .

آوروپا ملتلى ايجيل شريفى يونان لساننده محرر اولارق بولدقلىرى
ايچون علم اصطلاحلىنى يونانجه دن آلمشلردى . بالآخره خريستيانلق
نقطه سندن لاتين لسانى يونانجه يه معاونت ايتديكى ايچون جرمن و اسلاو
ملتلىنه لاتينجه دن ده برچوق اصطلاحلر كچدى .

اسلام قوملىرى اصطلاحلىنى عربجه دن ، قسما ده فارسى دن آلديلر .
بوكون بيله عصرك بوتون علملىرىنى لسانمزه نقل ايدر كن يونانجه
ولا تينجه اصطلاحلر يرينه عربجه و عجمجه اصطلاحلر تصنيع ايدىيورز .
برملته ابتدا دين كتابلىرى يازيلير ؛ سوكر! اخلاق ، حقوق ،
ادبيات ، علم ، فلسفه كې معرفت شعبه لرى دىندن تشعبله تشكل ايتدكجه
بونلره عايد كتابلرده يازيلغه باشلار . او حلاله غزته خلقك اجتماعى

و محلی حیاتی یومی وحسی رنگرله ملون اولارق تصویر ایتدیکی
 ایچون ناصل (ملیت) مفکوره سنی دوغوریورسه (کتاب) ده دینک
 و دیندن مشتق اولان سائر معرفت و علملرک یعنی مدنیتک عمده ، قاعده
 و دستورلرینی مجرد و قطعی بر اسلوبله یازهرق ملتیرک آراسنده مشترک
 اولان حیاتی ، یعنی (بین المللیت) روحنی ابداع ایدر .

ایلك وقتلرده بین المللیت حسنی بوتون انسانلره شامل ظن ایتمک دوغرو
 دکلدیر . مثلا قرون وسطاده آوروپاده برین المللیت حسنی موجوددی ؛
 فقط بودویغونی تحلیل ایدرسه ک ، آوروپاده کی بین الملل شفقت و مظاهرتک
 خرستیان ملتیره منجر اولدیغنی ، بین الملل حقوقک ده خرستیان دولترک
 امتیازلری حکمنده بولوندیغنی کورورز . بالقان محاربه سنی آروپا
 وجداننک بوکون بیله خرستیان وجدانندن باشقه برشی اولمادیغنی
 کوستردی . تورکلرک ده وجدانلری تحلیل اولونورسه کورولورکه
 برتورک ، قیزی برعربه ، بر آران اووده ، بر کرده ، بر چرکسه ترویج
 ایده بیلیر ، فقط قطعاً بر فینلان دیالی یه ، بر خرستیان مجاره ترویج ایدمز ،
 بر بودیست Boudhiste مغولک ، بر شامانی طونغوزک قیزی ده اسلام
 یامه دن آلاماز . طرابلس غرب ، بالقان محاربه لری اثناسنده تورکلرک
 فلا کته اشتراک ایدنلر مجارلر ، مغوللر ، مانچولر اولمادی ؛ بالعکس
 چینک ، هندک ، جاوانک ، سودانک اسمنی بیلسدی کمز مسلم قوملری
 ماتمزه اورتاق اولدیلر ؛ معنوی یار دیملرینی اسیر که مدیلر . بوندن
 دولاییدر که تورکلر لسانجه (اورال و آلتای) شعبه سنه منسوب اولقله
 برابر کندیلرینی اسلام ملتیزدن عد ایدرلر .

(بشریات Anthropologie) ده کوره عینی تشریحی انموذجه
 بنسوب فردلر بر عرقسه ، (اجتماعیات Sociologie) ده کورده ده
 زمدنیه منسوب ملتیر برین المللیت در . تورک لسانی ده ، تورک قومی
 کی ، اسلام مدنیه کیرد کدن صو کرا حروف و اصطلاحجه اسلامی بر شکل

آلدی. او حالده بین المللیت روحنی ابداع ایدن عامل (کتاب) ودولایسییه
 (مدنیّت) در. بناءً علیه تورکلکله اسلاملق ، بری (ملیت) دیکری
 (بین المللیت) ماهیتلرنده اولدقلری ایچون آرالرنده اصلا تعارض یوقدر.
 تورک متفکرلری ، تورکلکی انکار ایدرک بین الادیان برعثمانلیق تصور
 ایتدکلری زمان اسلاملاشمق احتیاجنی دویمورلردی ؛ حال بوکه
 تورکلشمک مفکوردهسی دوغار دوغماز اسلاملاشمق احتیاجی ده حس
 ایدلکه باشلادی .

مع مافیه ، (ملیت) غزته دن و (بین المللیت) کتابدن تولد ایتدیکی
 کبی (عصریت Modernisme) ده (آلت Outil) دن تکون ایدر.
 برزمانک معاصرلری ، اوزمانده (فن technique) خصوصنده اک
 مترقی اولان ملتلرک یاپدقلری وقوللانداقلری بوتون آلتلری اعمال
 واستعمال ایده بیانلردر . بوکون بزم ایچون معاصرلاشق دیمک ،
 آوروپالیرکبی دریدناووتلر ، اوتوموبیللر ، طیاره لر یاپوب قوللانایلمک
 دیمکدر ؛ معاصرلاشق ، شکلجه ومعیشتجه آوروپالیره بکزه مک
 دکلدر . نازمان معلومات ومصنوعات اقتباس واشتراسی ایچون آوروپالیره
 احتیاجدن مستغنی اولدیغمزی کورورسهک ، اوزمان معاصرلاشمش
 اولدیغمزی آکلارز .

تورکلشمک ، اسلاملاشمق مفکورلری آراسنده برتعارض اولمادیغی
 کبی بونلرله معاصرلاشمق احتیاجی آراسنده ده برتنازع موجود دکلدر.
 عصریت احتیاجی بزه آوروپادن یالکیز علمی وعملی آلتلرله فلرک
 اقتباسنی امرایدیور. آوروپاده دیندن وملیتدن دوغان ، بناءً علیه بزدهده
 یومبعلردن تحریمی لازم کلن برطاقم معنوی احتیاجلرمن واردرکه ،
 آلتلر وفلرکبی ، بونلرکده غربدن استعاردهسی اقتضا ایتمز .

او حالده هر برینک نفوذ دائره لرینی تعیین ایدرک بو اوچ غایه نک
 اوچنی ده قبول ایتملی یز ؛ ده دوغریسی ، بونلرک ، بر احتیاجک اوچ

مختلف نقطه دن کورولمش صفحه لری اولدیغنی آکلایارق (معاصر بر
 اسلام تورکلکی) ابداع ایتمه لی یزا .
 مع مافیه ، برمدن بری عصری آلتلره فلرک انکشافدن دوغان
 عصری مدنیت مثبت علملره مستندیکی بر (بین المللیت) حصوله کتیرمکده در .
 کیتدکجه ، دینه مستند اولان بین المللیت لرینه علمه مستند حقیق بر
 بین المللیت قائم اولمقده در . بر طرفدن ژاپونیا نیک ، دیگر جهتن تورکیانک
 آوروپا ملت لری آراسنه کیرمه سی آوروپا بین المللیته ایلیرده کوستره جکمز
 وجهله (لادینی) بر ماهیت ویردیکندن ، کیتدکجه بین المللیت دائره سیله
 (امت) دائره سی ده بری برندن آریلمقده در . یعنی بو کون تورک ملتی
 اورال - آلتای عالیسنه ، اسلام امته ، آوروپا بین المللیته منسوب
 بر جمعیتدن عبارتدر .

۲

لسان

جسمک طولی ، عرضی ، عمقی اولدیغنی کبی اجتماعی وجدانک ده
 اوچ بعدی وار : ملتجیلک ، امتجیلک ، عصرجیلق . بوقضیه نیک نه
 درجه دوغرو اولدیغنی ابتدا اجتماعی وجدانک انعکاس آینه لرندن
 بری اولان لسانده آرایه جغم .

دیلمز اللی آلتمش سندهن بری کنیشه مک یولنی طوتشدر . عصرک
 شعاع لری اولکهمزه نفوذ ایتدکجه کوزمزی یکی مصنوع لر ، ذهنمز یکی
 مفهوم لر کورمکده دوام ایدیور . بونلر اسسنز قالمیه جنی ایچون
 هر کون برچوق یکی کله لرله لسانمز زنکینلشیور . عصرک ممثلی اولان
 ملت لری غنزلرندن ، کتابلرندن ترجمه لر یایورز . بوسورتلده عرفا -
 نمزده موجود اولمایان برچوق یکی معنار ناطقه مزدن یکی لفظ لریک
 ابداعنی ایستیور .

لسانز، مترقی دیلرله قارستیلاندیجه عادتا کله بکلمه اونلرک
 تقلیدی یاییور. بعضاً (خرده بین microscope)، (دورین telescope)،
 (شکار chef d'oeuvre)، (مفکوره idéal) کله لرنده اولدینی کبی
 لفظی (استساخ calque) لر یاییور. بعض کرده (طیاره aéroplan)
 (تکامل évolution) (مشروطیت constitution) (بدیعیات esthétique)
 تعیرلرند اولدینی کبی معنوی استساخ لر حصوله کتیریور.

لسانزک یو فعلی تمایلی بزه شونی کوستریور:
 بر زمان کله جل که تور کجه مز، فرانسر، انکلنز، آلمان لسانلرند کی
 بوتون کله لرک مقابللرینه مالک اوله جقدر.

لفظی کلام، نفسی کلامک افاده سی اولدیغه کوره عصرک مفهو-
 ملردن مرکب معنوی برلسانی واردر که هر دیل اوکا انطباق ایتک
 مجبوریتند در. او حالده تور کجه نه زمان بو احتیاجی تطمین ایدر سه
 او وقت معاصر لاشش، عصریت جهتند کی اتساعنی اکمال ایتش
 صایله بیلیر.

لسانز کیرن یکی کله لر اوچ نوعدر: (۱) اجنبی کله لر (۲)
 عربجه و عجمجه دن ابداع یا خود ترویج اولونان کله لر (۳) تور کجه
 ابداع یا خود ترویج اولونان کله لر.

برنجی نوع کله لر لسانزده قاجاق صورتیه کیریور. لسانی سلیقه مز
 بو کله لری لساندن طرد ایدرک برلرینه (اصطلاح) سله لر عربجه
 یا خود فارسیدن، (لفت) سله لر تور کجه دن مقابللر بولیور.

اصطلاحلرک مقابللرینی عربی یا خود فارسیدن یا برق اجنبی کله لری
 قبول ایتمه مک خاصه سی تور کجه یه منحصر دکدر. بوتون اسلام لسانلری
 بو خصیصه ده مشترکدر. دینی تعیرلرده و دیندن اشتقاق ایدن سائر
 علملره مخصوص اصطلاحلرده اساساً متحد اولان بولسانلر بو وحدتی
 یکی اصطلاحلرده ده محافظه ایتک مجبوریتند در. چونکه، مثلاً روسیه ده کی

تورکر اصطلاحلرینی روسجه دن ، چینه کی تورکر چینجه دن ، بز
فرانسجه دن آله جق اولورسه ق ، تورکجه لرمن بری رندن اوزاقلاشیر
حال بوکه عربجه و عجمجه دن یا خود تورکجه دن آیرسه ق ، بالمکس
یکدیگرینه یاقینلاشیر . خرستیان امتک اصطلاحلری یوناچه و لاتینجه دن
آلمشدر . اسلام لسانلری بو اصطلاحلری عیناً استعاره اتمکله عینی
زمانده کندی اتمکنی غائب اتمکدن ده قورقیور .

مع مافیه اسلام لسانلری اصطلاحلرینی عربی یا خود فارسیدن آلمقه
امت وحدتنه عائد وظیفه لرینی ایفایتمش اولماز . بو اصطلاحلر هر لسانده باشقه
جذرلردن تشکیل اولونورسه مطلوب اولان وحدت حاصل اولمایه جنی
ایچون لسانک امتجیلکی اکسیک فالیر . بوندن طولایی درکه دیگر
اسلام لسانلرینک قبول ایتمش اولدینی یا خود قبول ایده بیله جکی
تعبیرلری آرایوب بولمق صورتیله اصطلاح وضع ایتمه من لازم کلیر .
بومقصدی تأمین ایچون اسلام امتنه منسوب هر لسانده اصطلاح وضعیله
مشغول جمعیتلر شکل ایتملی ، بوجمعیتر معین زمانلرده اصطلاح
قونغرله ری صورتنده طولانمه لیدر .

اسلام لسانلرینک بوتون اصطلاحلری بوقونغرله معرفتیله متحد
برصورتده تعین ایتدکن صکره آرتق لسانمزه امت جهتده کی
اتساعنی ده اکال ایتمش یعنی اسلاملاشمش نظرله باقه بیلیرز .

لسانمز اسلام امتک عمومی لسانی اولان بر اصطلاحلر قاموسنه مالک
اولدقدن صکره عربی و فارسیدن ده اجتاب ایتمک مجبوریتنده در .
چونکه تورکجه یه کیردن عربی ، فارسی کله لر اصطلاحلرله منحصر
دکدر . بزچوق لزومسز عربجه ، عجمجه لغتلرده دیلزه کیرمشدر .
حتی بویکی لسانک تورکجه یه تأثیری یالکز کله لر اعطاسندن ده عبارت
دکدر . عربی ، فارسی ترکیبلر ، اداتلرده تورکجه یه داخل اولمش ،
تورک صرفنی بویکی لسانک صرف ونحو قاعده لر یله بر خلیطه حالنه
کیرمشدر .

لسانمزی معنی اعتباریله معاصر لاشدرمق ، اصطلاح جیهتیه اسلا-
 ملاشدرمق لازم اولدینی کبی ، صرف ، نحو ، املا خصوصاً لرنده
 تورکلشدرمکده لابددر. تورکجهده اصطلاحلرک غیر ی بوتون کلهلر
 ممکنسه تورکجه اولمالی ، یاخود تورکجه لشمش بولونمالی . عربجه ،
 عجمجه ترکیلر ، جملر ، اداتلر ، صیغلر لسانمزدن جینارمالی ،
 (شعرای جدیده) دیه جکمزده (یکی شاعرلر) ، (ادبیات ترکیه)
 دیه جکمزده (تورک ادبیاتی) ، (طبیعت) یرینه (طبعیک) ،
 (سربستی) یرینه (سربستک) ، (موجز بر محرر) یرینه (ایجازجی
 بر محرر) ، (موجز بر افاده) یرینه (ایجازلی بر افاده) دیمهلی بز . مع
 مافیه ، تورکجه اشدرمه نی لغتلره حصر ایتکده دوغرو دکادر . ممکنسه ،
 بوتون اصطلاحلریده تورکجه کلهلردن یا مق داها اییدر . فقط ممکن
 اولمادینی تقدیرده ، اصطلاحلر مکز فرانسزجه یاخود روسجه اوله جغه
 عربجه و عجمجه اولمالی داها خیر لیدر . هر حالده بوتون مسلمانلر
 آراسنده اولماسه بیله بوتون تورکلر آراسنده - لغتلر کی - اصطلاحلرکده
 مشترک اوله سی ، یعنی بوتون تورکلرک مشترک بر ادبیات و علم لسانه
 مالک اوله سی الزمدر .

او حالده ، لسانمزی تورکجه اشدررکن تدریجاً بوتون صویداشلر مکز
 آکلایه جنی عمومی بر تورکجه ده دوغرو کیتمک لازم کلدیکنی ده اونو تاملی بز .
 فکر مزی خلاصه ایده لم :

(یکی مفهوملر) عصرک ، (اصطلاحلر) امتک ، (لغتلر)
 ملتک ناطقه سیدر .

تورکجه اجتماعی وجدانمکز بواوچ صفحه سنه تامیله منطبق حساس
 بر آینه اولمادجه شکل و تکمیل ایتمش بر لسان صاییه ماز .

اجتماعی حیائیزك هانكى جهته باقسهق ایكى مختلف جریانك چارپیشدیغنی کورورز . بونلردن بری جذریك (رادیقالك) ، دیگرى محافظه کارلقدر . بررینك تماميله ضدی ضانیلان بوایكى جریان حقیقته عینی اساسده برلشمشدر : قاعده جیلک .

محافظه کارلر موجود قاعده لری لایتغیر حقیقتلر صیره سنده کوزده رك دكیشدیرلر سینه کفر نظریه باقارلر . جذریلر معقول قاعده لری مطلق دستورلر عدادینه قویه رق قبول ائمه ینلری مرتجملکله ائهام ایدرلر . بوایكى صنفدن هیچ بریسی بواسکی ، یاخود یکی قاعده لر نره دن حقیقه رق نه یولده تکامل ایتدیکنی ، متعاقب زمانلرده متخالف محیطلره ناصل انطباق ایتدیکنی آرانغه لزوم کورمزلر . چونکه هر ایکی طرفه ده قاعده ، زمانلرک فوقنده ومحیطلرک خارجنده بر (قائم بنفسه) در . بو ، بر جمعیتده حیاتی تکاملک موقت ودیگرلرینه متصل بر مرحله سی دکل ، زمان ومکاندن مجرد بر عالم اولان (نفس الامر) ده ثابت ومتعین ازلی بر حقیقت ، ابدی بردستوردر .

قاعده لره متابعت تکرر ایده ایده اعتیادحاله کچدیکی ایچون اختیارلر محافظه کار اولورلر . کنجدر سه مدنی احتشاملریه پارلاق کورونن مترقی ملتلرک ترقی ائمه لرینک سبیلرینی تطبیق ائتمکده اولدقلری قاعده لرک دوغرو لخنه حمل ایتدکلری ایچون بونلری تقلید ائتمک هوسنه دوشرلر ؛ بوندن دولایى کوکدن انقلابچیلر صیره سینه کچرلر .

آدی ایستر عادت ، ایستر موده اولسون ، ایستر آداب ، ایستر ائیکت نامی ویریلسین ، ایستر اعتقاد ، ایستر اجتهاد دینلسین ، فقه ماده لری یاخود حقوق دستورلری صورتنده تجلی ائتسین (قاعده) دائماً عینی شیدر . تکاملک سور کسزومتردد بروقفه سی عد اولونما یوبده

جامدو ثابت بر (عين) عد اولونديغى آنده، جانسز بر قديد حالى آير.
حياك اوزى ياراغى بر تكاملدر. تكاملسز موجود لر جادلردن عباردر.
قاعده جيلر تيجهنى سبب برينه قويا لر. قاعده تكاملك موقت بر نتيجه سيدر.
اولنر بونى تكاملك سببى صانير لر. سبب معلوم اولديغى ايچون آرتق ؛
تكاملك تاريخنى تدقيقه لزوم كورمزر .

بو ذهنيتده اولانلر قاعدهنى مطابق بر حكمدار كچى تلقى ايتدكارى
ايچون تطيفاندىن بر فائده حاصل اولماديغى كورونجه بوتون مسؤلىتى
زواللى قاعدهيه يونتيرار . در حال جذريلر سسلرنى يو كسانه رك
محافظة كارلرى صوصهغه عبور ايدر لر . بايله جق ايش بك قولاي :
اسكى قاعدهلرى خلع ايدر ك يرلرينه ايكليرنى اخلاس ايتك .

فقط بونلر ك حكمرانلغى ده چوق سورمز ، چونكه تطبيققادهينه
عكسيلكلر كورولمكه باشلار . بو كره اعتياد جيلر باشلرنى دوغرو لتور .
وتقليد جيلرى ميداندىن چيكلمكه دعوت ايدر .

ايشته زده دائما بويه اولمشدر . بور كلكك ماضيسى تدقيق اولونسون :
كوروله جاتكه بر رينه اتصالى اولميان بر چوق تاريخ دوره لرى ياشامسز ؛
مؤسسelerمزم مضميريت اغناملرينه آنى بر صورتده دولان ، فقط منبغى
ملى بر اقتصاددن آلماديغى ايچون ينه آنى بر صورتده بونسا المغه محكوم
اولان استيلا دولتلرينك خزينه لرينه بگزه مش ، تكاملدىن دوغمه
مؤسسelerمزمى تاريخى اتصاللرينى تا مين ايدر ك جاني غنغلر حاله
صوقه جغمزه بونلرى بر طرفه آتارق هر اولمكه دن (تاريخسز ، غنغه سز
قاعده لر) صورتده مؤسسelerمزم .

انكليلر قاعده سز بر ملتدر ، فقط تاريخى اتصاللرى ، تكاملى
الغظا فلرى معلوم غنغلر ك زياده انكليلر ده كورولور . انكليلرى
ترقى ايتديرن غنغه جيلكدور .

بز تور ککر قاعده جی ، فقط عنغه سز بر ملتز . تور کککه واسلامغه
 عائد عنغه لر منک تاریخی سلسله لرینی آرامادیغمز کبی عصر منزی تمیزایدن
 تر قیلرک منبع وتکاملنی ده تدقیقه لزوم کورمه یز . بزیم ایچون یالکیز
 نتیجه لر لازم . تور ککک اسلاملق متوالی مدلر وجزر لر دن سو کرا عملی
 واعتقادی قاعده لر صورتنده رسوبلر بیراقش . اوروپا مدنیتی برچوق
 اعتلا وانقلابدن صور ارا بزه بر طاقم علمی وعملی عمده لر صورتنده
 تجلی ایدینوز .

برقسممز اورسوبلری استعمال ، دیکر طاقمز بو عمده لر ی اغتنام
 ایدرز . قاعده ایستر اعتیادی ، ایستر تقلیدی اولسون ابداع وترقیدن
 محرومدر . چونکه منفصل تقلیدلر هم امتزاج وترکب ایده مزلر ،
 همده ماضیلری یوقدر . هر بری مستقل ومطلق بر عالم اولان
 قاعده لر - اوتوردقلری یرلر ده - اولدقلری کبی قالیرلر ؛ بر استقبال
 وجوده کتیره مزلر . عنغه ایسه ابداع وترقی دیمکدر . چونکه عنغه
 مختلف آنلری بر بریله ذوبان ایتمش بر ماضی یه ، آرقه دن محرک بر قوت
 کبی ایلری یه دوغرو ایتن تاریخی بر جریان مالکدر که دائماً یکی انکشافلر ،
 یکی انعطافلر تولید ایده بیلیر . عنغه کندی باشنه ولود ومبدع اولمقله
 برابر اوکا آشیلانان یابانجی یکیلکدرده دامارلرنده کی حیات نسغدن
 فیض آلهرق جانلایر وعادی تقلیده اولدینی کبی چورویوبدوشمز .

(برغسون) فردک روحنی خاطره لرینک مجموعندن ، جسدینی
 اعتیادلرینک مجموعندن عبارت کورییور . بر ملتک خاطره لر ی ، عنغه لر یدر
 اعتیادلری ایسه قاعده لر یدر ، دیمک که بر ملتک عنغه لر روحنی ، قاعده لر
 بدنی تشکیل ایدر . استناد نقطه سنی ، عنغه جی بر مات روحنده قاعده جی
 بر مات کو کده سنده آرار . برنجیسی حیاتک مغالرینی ، ایکنجیسی
 لفظلرینی کوسترز . برنجیسی تاریخی بر حریت ، ایکنجیسی جغرافی
 براسارت ایچنده یاشار . بالقان حر بنده بولغار لر له اولان چارپیشه لر مزده

اونلر آتشی غننه لرندن، بزبارد قاعده لرمزندن ملهم اوله رق بزى برمزده
صالدير يوردوق . نتیجه تاريخك جغرافيايه غلبه سنى اولدى .

او حالده، سيمدى يقدردوروديكمز محافظه كارلق و تجمدد يوللرينك
ايكيسى ده چيقماز ايمش . يكي حيات بونلرك ايكي سندن ده صاقمق
كرك . اولاتوركلكه مخصوص مؤسسسه لرمزك غننه لريني ، تكامل
تاريخلريني تدقيق ايمه لي يز . تورك ادبياتي نه عاشق پاشا ايله ، نه ده نواي
ايله باشلار . ادبياتمزك منبعلريني بر طرفدن طاش محكوكه لرده ، جيران
ديرلر نه ده ، ديكر طرفدن ده خلقك قوشمه لر نه ده ، ماصاللر نه ده ، دستانلر نه ده
آرامالى يز . مى وزمىز پارماق اصوليدر . مى ديئرز يالكىز تورك صرفه
تابع اولاندر . مى ادبياتمز موضوعلريني ، استعاره زمينلريني تورك
حياتندن ، تورك اجتماعي تشكىلاتندن ، تورك اساطيرندن ، تورك
مقبه لرندن آمالى . لسانمزدن يابانجى تر كيبلرى ، شعرمزدن يابانجى
وزنلرى ، ادبياتمزدن يابانجى تيلچلرى آمالى يز . لسان و ادبياتمزه
غننه سنك مبدئىدن باشلارسوق اوغرادقلى موقت استيلا لرك عارضى
ومرضى دوره لر اولديغى اكلايه جغز . تورك حقوقك تاريخنى توره لرك ،
ياسالرك ، توزوكلرك تدقيقه ديرلته لي يز . تورك معماریسى ، تورك
رسالغى امت دورينك بنالرنده و يازيلرنده آرانسه بيله ، تورك
موسيقىسى ده مى شعر و ادبياتمز كى خلقك شفاهى غننه لر نه ده تحرى
ايديله ليدر .

توركللك كله لرده ، مثلر ده ، ماصاللر ده ، دستانلر ده ايزلرى
قالمش بر مى مفكوره سى واردركه بونى بوداغينيق انقاص آره سنده
بولوب چيقارمق ، و بونده مندج اولان قومى (مابعد التاريخ) كى كشف
ايمك اك بويوك وظيفه مزدر .

ثانياً اسلامغه عائد مؤسسسه لرمزك غننه لريني ، تاريخنى تفحص
ايملى يز . كلامك ، تصوفك ، فقهك تاريخلريني بيلمه لي يز . بو مؤسسسه لرك

ناصل تكامل ايتديكى ، مختلف محیط وزمانلره نه يولده انطباق ايله ديكي معلوم اولورسه بوعصرده هانكى ترقيلرى قبول ايدى جكي واستقبالده نه شكليه برتكامل تعقيب ايله جكي ده آكلاشيله بيلير .

عنه بر مؤسسە نك مختلف زمانلرده كى شكللى آره سنده اتصال و آهنگ تأسيس ايتمكه قالماز . بوتون مؤسسە لرك عینی اصلدن نه صورتله اشتقاق ايتديكى ده كوستردك هپسنى بر برینه ربط ايدر .

دور قايمة كوره ، اخلاق ، حقوق ، سياسيات ، منطق ، بديعيات ، اقتصاديات كى مؤسسە لرك جمله سى (دين) دن مشتقدر . بودالار كوكلرينى دينى بر منبعدن بولمغله زنده بر فيضه ، فياض بر زنده لكه مظهر اولورلر .

عنه اتصال و آهنگى مقتضى اولديغى اچون توركك مابعدالتاريخى دينك بو مابعدالطبيعە سنه ربط ايدى رك بر « اسلام - تورك » تاريخ فلسفه سى ده وجوده كتير يله بيلير .

ثالثاً عصر ك آليات و فنونندن ، اصوليات و فلسفه سندن استفاده ايدى بيلمك اچون بونلر كده تكامل تاريخلرينى ، زمانى و اجتماعى انطباقلرينى تحرى ايتمه لى يز .

مدنيت تاريخى بزه كوسترييور كه بر مملكتده صنايع ترقى يه باشلا بجه فلرده انكشاف ايدىيور .

فلر صنايعدن دوغار ، صنايعى سوق و اداره يه اوغراشير . بزده فن تحصيلى برواسطه دكل ، بر غايه در . حال بو كه بزم متفننلر مزيالكز قندن بحث ايتمه يي بيليرلر ، فنك تطبيقاتيله اوغراشمة يه اقتدارلرى يوقدر . او حالده بزده حقيقى معناسيله نه فن ، نه ده متفنن واردر . فلر آلياتدن دوغديغى كى فلسفه ده اصولدن تولد ايدر .

فيلسوفلر باشقه لر ينك بولديغى حقيقتلرى تركيب و تنسيق ايدنلر دكلدر . كر چكدن فيلسوف اولانلر حقيقتك تحريسي اصولنى بيلنلر و بونى بالذات تطبيق ايدى بيلنلر در .

وكون فلسفه كشف و كشف بر سوره و معلومات مجموعی صور سنده
 تلقی اولونه مان. فلسفه و معلوماتی لا قطع كشف و اصلاح بدن اصول بردن
 عبارت در . به آكلاتیلور كه زده حقیقی معاسیه به فلسفه ، بده
 فلسوف وارد .

و حاله بر طرف دن تاریخی و عنقه لی بر ملت حاله کیرمه ، دیگر
 طرف دن به بالفعل ضایعه اسناد بدن قبل ابداع اتمکه ، اصول بردن
 علی الدوام فیض آلان فلسفه لر یار آتمغه چالشمه لی بز .

عصر ك قون و فلسفه سی ، قیات و اصولیاتی ملی و دینی عنقه لر مزه
 البصاح ابتدایکمز صورنده آتیلار و مزج ادرسه ك معاصر بر اسلام -
 نورك مدینتی حاصل اوله جقدر . و ایسته خلق روحك « قزیل لماه دبه
 آرادینی و موغود و طنه و اصل اولدیغمز زمانه در كه حقیقی معاسیه
 حرتاً حر و مدنیة مستقل اوله جعفر .

— ۴ —

حرت زمره سی ، مدینت زمره سی

اجتماعات متحرک لرینك بری برینه مخالف نتیجه لره و اصل
 اوله سنك سبی اجتماعی حیاتی بعضیلرینك (حرت زمره سنده) ، دیگر
 قسمنك (مدینت زمره سنده) آراهه لر بدر . بونظر نحالی ابتدا اجتماعی
 حادثه لرك تعریفده نجی اتمشدر . (ناره) اجتماعی حادثه لری « تقلید
 واسطه سیله عمومیلمشش فردی ابداع لر » دبه تعریف ایدیوردی .
 (دور قایم) « بر حادثه تقلید واسطه سیله عمومیلمشدیکی ایچون اجتماعی
 حادثه اولماز ، بلکه اساساً اجتماعی حادثه اولدینی ایچوندر كه تقلید
 واسطه سیله عمومیلمشیر . » دپه رك (نارد) « مقابله ایدیوردی .
 (دور قایم) « کوره فردی حادثه لر « آجیق ، صوصیامق ،

اویوموق ، کبی کندینی فردی روحلره صرف داخلی برتضیقله عرض ایدن احتیاجلردر . اجتماعی حادثه لرسه « دینی اعتقادلر ، اخلاقی وظیفه لر ، حقوقی قاعده لر ، سیاسی واجتماعی مفکوره لر » کبی کندینی فردی روحلره صرف خارجی برتضیقله عرض ایدن مفهوملردر . بوتعریفلر کوستریورکه اجتماعی حیاتی (دورقائم) حرث زمره لرندده ، (تارد) مدنیت زمره لرندده آرامشدر . دقت ایدیلیرسه آکلاشیلیرکه فردی حادثه لر نامی ویریلن کرک یوقاریده ذکر ی کچن احتیاجلر و کرک کورمک ، ایشیتمک ، قوقلامق ، طامق ودویمق کبی احتیاسلر (Sensation) حیاتی ونوعی حادثه لردر . بونلره فردی حائلر دیمک دوغرو دکلدر . بونلرک خارجنده قالوبده « اجتماعی حادثه لر » نامی آلان مفهوملره کلنجه بونلرده ، نفسی وشیی مفهوملر دییه ایکی به تفریق اولونه بیلیر .

نفسی برماهیتی حائر اولان اعتقادلر ، اخلاقی وظیفه لر ، بدیعی شکللر وعلی العموم مفکوره لر برحرث زمره سنک تلقلیریدر . شیئی برماهیتی حائر اولان علمی حقیقتلر ، صحی ، اقتصادی وعمرانی قاعده لر ، زراعی وتجاری آلیاتلر وعلی العموم ریاضی ومنطق مفهوملر برمدنیت زمره سنک تلقلیریدر . حرثی زمره به عائد تصورلرک فردی روحلره اجرا ایتدیکی خارجی تضیق (مؤیدیت Sanction) ، مدنیت زمره سنه عائد مفهوملرک تابع اولدینی خارجی مطابته (شیثیت Objectivité) دینیلیر .

حفظ الصحه قاعده لرینه رعایت ایتدیکمز زمان خسته اولوروز ؛ بوخسته لق حیات قانونلرینه اطاعت ایتمیشمیزک طبیعی برنتیجه سیدر . اقتصاد قاعده لرینی اهمال ایتدیکمز وقت مضایقه به دوچار اولوروز ؛ بونتیجه ده اقتصاد قانونلرینه رعایتسز لکمیزک ضروری برعاقبتدن عبارتدر . دینی ، اخلاقی ، مفکورووی وبدیعی قاعده لره رعایت کوسترمدیکمز تقدیرده وجدان محکمه لرینک ، یاخود محکمه وجدانلرینک بزه توجیه

ایده‌جکی معنوی ، یا خود عمومی ذوقك حتمزده (خنده) صورت‌نده
 تطبیق ایده‌جکی جزا لر بو اطاعتسزلکمزك طبیعی و ضروری بر نتیجه‌سی
 د کلد ر . بو جزا لانه لر ذکر اولونان قاعده لرك حرث زمرد سنك
 وجداننده « قیمتلی » طائنه سنك ، بناء علیه « مؤید » اونه سنك نتیجه سیدر .
 حرث حادثه لری فردده « انشائی مفهوم لری یعنی قیمت لری تقدیر
 وتصنیف خدمتیه مکلف اولان » وجدان [۱] ملکه سنی مدنیت حادثه لری
 ایسه « اخباری مفهوم لری ، یعنی حقیقت لری تحلیلی و ترکیب ایشنه
 مأمور اولان » عقل ملکه سنی حصوله کتیر مشدر .

« حرث ایچنده فرد » اجتماعی بر وجدانك اراده لرینی کنندینه
 قیمتلی مضکوره لر عد ایدوب اولن لری دستور العمل اتخاذ ایتمه ، « مدنیت
 ایچنده فرد » اجتماعی بر عقلك منطقی چره چیوه لری دائره سنده دوشونمه
 مجبوردر .

بر مدنیتك علمی مفهوم لری ، فنی آلیات لری ، اقتصادی محصول لری
 تقلید و مبادله طریقله بر خاقدن دیگر خلقه کچر و بر مدنیت
 زمرد سی ابتدا محلی بر ماهیته نچلی ایدر ك تدریجاً اولکه لری ،
 قطعه لری و نهایت بوتون انسانیتی آغوشنه آیر . آنجق بو خصوصده
 دزکه كرك (نارد) و كرك « تاریخی ماده جیلک » طرفلیسی اولان (قارل
 مارقس) و (ادمون دهمولن) کی اجتماعی تحمیلر حقلیدر لر . انسانیت
 یالکز فرد لردن مرکب بر مدنیت زمرد سی اولسه یدی ، حادثه لرك
 عمومیشمه سنی یالکز « تقلید » و عطف ایتك ، اجتماعی حیانه یالکز
 « آلیات » و قیمت و یرمك بلکه دوغرو اوله بیلیردی . حال بوکه انسانیت
 مستقل فرد لردن مرکب بر مدنیت زمرد سی دکلد ر : فرد لر « عائله » ،
 « سیمیه Clan » ، « ناحیه Commune » ، « او جاق Corporation » ،

[۱] فرانسزجه Conscience کله سی روحیانه و اجتماعیانه باشقه باشقه
 معناله دلالت ایدر . بز بو کله نك روحیانه کی معناسنی افاده ایتك اوزره « شعور »
 لفظنی اجتماعیانه کی مدلولنی افاده ایچونده « وجدان » تعبیری قبول ایدیورز .

« صنف » ، « جماعت دینه Communauté religieuse » ، « قوم » ،
« امت » ، « دولت » کبی متعدد حرث زمره لری ایچنده « فانی فی الناس »
اولشدردر .

مادیاته تشیه جائزه دیه بیلیرزکه اجتماعی جزء فردلرک تجمعی
یالکز حکمی باختلاط صورتنده اولماش ، کیمیوی امتزاجلر بوجزه
فردلری مرکب ذره لرده افنا ایدرک میدانده یالکز بوزره لرله بونلرک
اختلاط حالی قالمشدر . ناصل که حیاتی حجره لرده - « مونر » لر مستنا
اولق اوزره - مختلف شکل و کیفیتده عضویتلر تشکیل ایتشار ومو
جودیتلرینی بواجتماعی موجودیتلره تابع ایله مشلدردر .

اجتماعی امتزاجلر ، یاخود تعضیلر فردلرک سربستهجه اختلاطنه مانع
اولدینی ایچون مدنیت زمره سی حیاتنک استلزام ایتدیکی تقلید ومبادله ،
عارضه سز بر صورتده جریان ایده مز .

دولتله داخلی صنایعلرینی حمایه ایچون یوکسک کمرک رسمی وضع
ایدرک اقتصادی مبادله نک سربستینه مانع اولورلر . قوملر ، ملی
لسانلرینک صفوتی محافظه ایچون یابانجی کله لری دیلرینه صوقامغه ،
ادیاتلرینی ملیشدیرمک ایچون جهانشمول بر ماهیتی حائز اولان
« قلاسیق » ادیاتی ترک ایدرک موضوع واساسارینی خلق ادبیاتندن
آلغه چالیشرلر . اتملر بین المللی حقوق و اخلاقه دینلرینی تمیل اتخاذه
ایدرک - اوروپانک دائمًا وبالخاصه بالقان محاربه سنده یاپدینی کبی - انسانلغه
عائد قدسیت ومصونیتی یالکز دینداش لرینه حصر ایدرلر . عائله ،
« زوجیت ، بالاق ، آنالق ، اولادلر کبی » خصوصی رابطه لر تولید ایدرک
معاشرت وملکیتهجه خارجه قارشى متحد بر هیئت میدانه کتیریر . عشرت
برچوبانلر قافله سنی ، ناحیه برکوی یاخود برقصه یی ، اوجاق بر حرفنک
منسوبلرینی ، قورپوراسیون بر مسلکک فردلرینی ، جماعت بر موقعه کی
مذهبداش لری یابانجیلره قارشى یکوجود بر عائله حالته قویار .

فرد شوزمره لردن هر برينك كندينه مخصوص وجدانندن ملهم اولديني حالده در كه مدنيت زمرة سنك ايچنده ياستار . (دور قاييم) اجتماعي وجودك طبيعي مفصلي تلي اولان زمرة لري نظره آلديني ايچوندر كه اك نافذ نظري بر اجتماعي تاجي طائمشدر . حرثي ماهيته اولان زمرة وجدانلري جمعيت ه خاص اولان عقل ومنطقه دائمي بر مجادله حالده در . فرد بعضاً وجدانه فضله اسير اولديني ايچون معقول دوشونه مز ، بعض كرده عقانه فضله بر صلاحيت ويرديكي ايچون وجدانك دويغولرني بوغار . وجدان ايله عقل ، يا خود حرث ايله مدنيت آره سنده كي بو مخصوصه اجتبابي قابل اوليان بر ضرورت دكلدر . چونكه وجدانك خدمتي اجتماعي بر اعجازه (prestige) مالك اولان قيمتلي تقدير ، عقلك مأمورتي شيئي حقيقتلي تنصيصدر . برنجيسي بزم «ايچون ياشامه لي؟» سؤالره «مفكوره ايچون» جوابي ويرر ، ايكنجيسي «ناصل ياشامه لي؟» سؤالره «معقول بر صورتده» ديه مقابله ايدر . برنجيسي انشائي حكملر يله اراده مزي ، ايكنجيسي اخباري حكملر يله مدبره مزي سوق و اداره ايدر . خلاصه برنجيسي بزه غايه لري ، ايكنجيسي واسطه لري كوسترر .

(ادمون دهمولن) ده كوره تربيه وسياستك هديني حرثي فردلري مدنيتي فردلره قاب ايتك در ديه بيليرز ؛ چونكه ، آنغلو ساقسونلرك تفوقني انفرادجي «بزم اصطلاحمزه مدنيتي» اوله لرينه ، شرق ملتري نك تدنيسي تجمعجي «بزم اصطلاحمزه حرثي» اوله لرينه عطف ايدسيور . ملتلك ترقى وتدنيسي بوياه برتك سبيه اسناد ايتك علمي بر حركت دكلدر .

بوندن باشقه آنغلو ساقسونلرك تجمعجي اوليوب ده انفرادجي اولدق لري حقدنه كي ادعاده دوغرو دكلدر . واقعا آنغلو ساقسونلر ، بزم كبي دولتي دكلدر لر ، فقط حرثي زمرة يالكز دولتن عبارتيدر ؟

انكلترده حرثي بر زمرة ماهيتني حائر اولان محلي اداره لرك ، ملي مذهب تشكيلاتك ، صنف تشكيلاتك ، زادكان تشكيلاتك نفوذ

وقوتی هر یردن زیاده در . آنلو ساقسونلرک عرفی اولماری ده حرثی اولدقلرینه بر دلیدر . شو قدر وار که اوراده حرث حیاتی بوقوت وصلابتیه برابر مدینت حیاتک انکشافه مانع اولماشدر .

حرثه مدینت آراسنده غیر طبیعی بر مجادله واقع اوله بیلدیکی کبی بر حرث زمره سی داخلنده کی مختلف تالی زمره لرک وجدانلری آراسنده ده مرضی مابینتله تحدت ایده بیلیر . مثلاً بعض کره عائله عصیتی ، مفرط بر شکل آلهرق ملی عصیتی ضعیفلاتیر . بعض کره دینی حمیت ، قومی حمیتی نفی ایده جک بر شکل آیر . بعضاً ملیت حسی ، مشترک وطن ودولت دو یغولرینی ابطاله چالیشیر . آوروپاده صنف عصیتی وطن دوشمانلغی ، عسکر دوشمانلغی کبی مرضی نتیجه لر تولید ایدیور .

اجتماعی زمره لر آرسنده کی طبیعی سلسله مراتبی بولهرق بو غیر طبیعی حرب حالنی صلاح وضعیتنه قلب ایتمک اجتماعیات علمنک وظیفه سیدر .

مثلاً ایجاب ایتدیکی زمان عائله کندینی حرفت اوجاغنه ، اوجاق کندینی دولته فدا ایتلی ، کرک بونلر و کرک عائله ودولت دینی ولسانی زمره لره قیمت ویرملی ، بوتون اجتماعی زمره لره قیمتجه فائق اولماسی لازم کلن « ملت » ک لسانی زمره دن ، بین المللیتک ده ، مدنی زمره دن عبارت اولدینی نظره آینهالی . شوراسی ده نظره آینهالیدر که مدینت زمره سی بر « چارشی خلقی » صورتنده باشلار . چارشیده تری ، قوندره جی ، امککچی ، توحافیه جی کبی حرفتچیلر یالکزر کندی منفعتلری ایچون چالیشیرلر . فقط بونلرک کندی منفعتلرینه چالیشمه لرندن عمومی منفعت حصوله کلیر . بونک کبی بر مدینت زمره سی داخلنده مختلف ملتلرک هر بریسی اوریشینال بر حرث یایمق اوزره آرالرنده ایش بولومی یاپمشلردر . فردی قابلیتک اختلافدن محلی ایش بولومی حصوله کلدیکی کبی ملتلره عائد استعدادلرک تباینندن ده ملتلر آرسنده حرث بولومی حصوله کلیر .

ابتدا بری برینه یاقین اولان خلقدر تجاری ، فکری و آلی مناسبته کیرد ، سوکرا بومناسبت دائرہ سی کیتدکجه کنیشلهر . ناقرون اولاده آق دکر حوضہ سی ملترینک بری زریه آیش ویریش یاقده ، بری برندن معلومات و آلیات اقباس اتمکده اولدیغنی کورورز . امید بورونک کشفی ، آمریقانک اسکی دنیاچه طائله سی ، طباعتک ایجادی ، سویش قنالک آچیلماسی ، دمیر یوللرک ، تاغراف و پوستلرک تأسیسی ملتر آراسنده کی مناسبتری آرتیرمش و کیتدکجه جهان شمول بر شکل و بر مشدر . حرثی زمرد لر ابتدا کندیلرینی برده نیک طور ونلری عدا ایدن برسیمه حالده باشلار . او حالده ایلک حرث زمرد سی دینی ولسانی در . بو عاقله بدایتده صرف دینی بر حیات یاشادیغنی ایچون دینی بر زمرد حالده در . بوتون سائر زمرد اتموز جلریسک ریشملرینی مشیمه سنده طاشیان بودینی زمرد دن متوالیاً عائله ، قبیله ، عشیرت ، کوی ، قصبه ، صنف ، اوجاق ، جماعت ، ناحیه و نهایت قوم ، امت ، دولت اشتقاقه باشلار . او حالده مدنیت زمرد سنک تابع اولدیغنی اجتماعی قانون کیتدکجه دائرہ سنک توسع ایتمه سی ، حرث زمرد سنک تابع اولدیغنی قانون ایسه غیر متمیز و کثیر الوظائف بر حالده باشلایه رق کیتدکجه هر وظیفه ایچون خصوصی زمرد لره آریلق صورتیله ابتدائی زمرد سنک تفرع و تنوع ایله مسیدر .

بو تفصیلاتدن آکلاشیلیورکه معاصر لاشمق تعیرینک معناسی ، عصری اولان مدنیت زمرد سنک کیتدکجه تکمل ایدن علم و معرفتده هیچ بر ملتن کیری قالمایه جق صورتده فائق بر موقع احراز ایتمکدر . مدنیت زمرد سی ایچنده مشترک بر انسان حیاتی یاشامق هیچ بروقت نه عائله و دولت حیاتلرینک خصوصیتنه ، نده ملت و امتک تضمن ایتدیکی حرثی تساندلره منافی دکلدرد .

بز تورکلر ، عصری مدنیتک عقل و علمیه مجهز اولدیغمز حالده بر «تورک - اسلام» حرثی ابداع ایتمکه چالیشمالی یز .

وقتيه مختلف قوملره منسوب مأمور تحييلرك بر اقبال كچه سي اولان
بیزانسه قوزموپوليت بر صنف تشكل ايتمشدی .

بو طائفه كندی كندینه بر عنوان آرامش ، نهایت (شهرى)
تعيرنده قرار قيلمشدى . (شهرى) نيك مليتى يوقدى .

سرورينك ربيع آمدی به خطاب ايتديكى (من وتو هر دو نه
شهریم كه من ترك وتو كرد) مصر اعندن ده آكلاشيلدينى وجه ايله
(شهرى) نه تورك ، نه كرد ، نه عرب ، نه آرناووددى ؛ بوتون مليتلره
دوشمان برهيئت . بوهيئت عربى بكنمز ، كردى استخفاف ايدر ، لازله
اكلنير ، توركى تحقير ايدردي .

احمدوفيق پاشانك (منتخبات ضرور امثال) نى آچارسه كز
بو قومى اسملر حذاستنده بر طاقم مناسبتمز توصيفلر كورورسكز .
شهريلردن صادر اولان بو مثللر صاحبارينك روحيته اك واضح
وثيقه لردر . بونلردن يالكلر توركلره عائد اولانلرى نقل ايدييورم :

« ترك آتته بيننجه بك اولدم سانور . »

« ترك اولانه شهر ايجى زندان اولور . »

« ترك بو هوپو هي عجم پرهى سور . »

« ترك ايشى اود مجدر . »

« ترك دانشمند اولور ادم اولمز . »

« ترك نه بيلور بيرامى لاقلاق ايجر آرانى . »

« ترك وطوسون چونكه طوغدى انادن ، او كوت الدى اشك

ايلاه طاندن . »

« ترك عقى صكره دن كلور . »

« ترك درنگى اولمز . »

« تركه بلكك ويرمشلر ابتدا باباسنى اولدرمش . »

بوشهريلك تاريخ كتابلرنده قوم اسملرى دائما (اتراك بى ادراك)
(اكراد بدنهاد) كىبى تحقىرلى شكللرده يازيليردى . بو حال مليت حسنك
دويونلادىغى زمانلرده او قدار دقتى جاب ايتيوردى . فقط صوك
عصرده مليت دويغوسى بويوك بر نفوذ قازاندقن صوكره توركت
غىرى اولان قوملر بو حقارتاره تحمل ايدمه كه باشلاديلار .

بر طرفدن خرستيان قوملر مختاريت داعيه سنى تعقيب ايدر كن ديكر
جهتدن اسلام قوملر ملتيله افتخار ايتمه كه ، قومك علپنده
سوز سويلتمه كه قويولويورلردى .

مليت فكري اسلام عالمه ايلك ادخال ايدنلر عربلرله آرناوودلردر .
مصرده « عبدالله نديم » عرب ملتى ، استانبولده « نعيم بك
فرشته زى » آرناوود ملتى ديرلتمه كه ، چاليشيورلردى . برمفكورنك
قوتلنمه سى ايچون ايكي حسك يارديمه احتياج واردر . بونلردن بريسي
(ملي محبت) دركه ملي مفخرت لرله خلق غنغه لرندن دوغار . ايكنجيسى
(ملي كين) دركه هر هانكى بر استبداده قارشى غيظ و عداوت اوياندر
مقوله حاصل اولور .

عبدالله نديمه نعيم بك هر ايكي سى ده بوملى كىنى اوياندر مق ايچون
« تورك دوستمانلغى » نى تعميمه لزوم كور مشاردى . اعرابى پاشانك
مرشدى اولان عبدالله نديمك عمدلرندن برى « اتركوا الترك ! »
خطابى ايدى . نعيم بكك تلقيناتى مملكتمزده جريان ايتديكى ايچون
بونك شكلندن هپزك آزچوق معلوما تمز واردر .

بوندن اون يدى اون سكر سنه اول برمكتبه كيرمك اوزره
ايلك دفعه اوله رق استانبوله ككشدم . بالاخره سياست عالنده معروف
برسيا صيره سنه كچن بر آرناوود دو قوتور بكا شوسوزلرى سويله مشدى :
« بز آرناوودلر استبدادى ييقمق ايچون توركلره يارديمه حاضرز .
فقط بيلسني سكر كه بزم نظر مزده بر عبدالحميد استبدادى يوق ، بر

تورك استبدادی وارد ، بو کونکی اداره دن مسؤل اولان دوغرو دن دوغرویه تورکلردر . اکر بو ظالم حکومت نهایت ویرمزسه کز بز تفکر مزی سزی تمیل ایدن شخصه دکیل ، بالذات سزک کوکسکزه چویره جکزه .

اوزماندنبری دقت ایتم : آناوود کنجلیری تورکلرک ترقیه مستعد اولمادیغنه ، تورکلرله حیات اورتاقلنی ایدرلرسه کندیلرینکده مضمحل اوله جغه دائر منطقلر یوروتدک ملت حسنی نفخ ایدیورلر-دی . بوتلقینلری یالکز آناوود کنجلیرینه محصور دیکلیدی . عرب و کرد کنجلیرینه ده بو دوشونجه یی تلقینه چالیشیورلر ، حتی تورکلرک جبلتسز و باربار اولدیغنه تورکلری بيله ایناندرمنه غیرت ایدیورلردی . اووقت ذاتاً تورک عنوانی قبول ایدن برفرد یوق کیدی .

استانبولیلر کندیلرینه « شهری » نامنی ویریور ، طشر دلیله ایسه جغرافی قرابته کوره آناوود ، عرب ، کرد ، لازدیورلردی . روم ایلی اهلایسی عمومیتله آناووددی ، قره کیز ساحلی یالکز لازرله ، شرقی آناطولی یالکز کردلرله مسکوندی . بویه برجغرافی قومیت عنوانی بولامیانلرده ، مفاخرینی داها پارلاق کوردیکی قوملردن برینه کوکلی یازیلیوردی . بوصورتله اصلاً تورک اولان برچوق کنجلیر آناوودلقه ، عربلقه ، یاخود کردلکله افتخار ایدیورلردی . تورکلکله مباحات ایدن تک برفرد یوقدی . « تورک » کله سنی عیبلی عنوانلر کبی کیمسه اوزرینه آلیوردی . (تورک) شرقی آناطولیده (قیزیلباش) ، استانبولده (قبا و کویلو) معنارینه ایدی . نعیم بکک اُک حرارتلی آرقداشلرندن ایکیسی نسبتاً تورک اوغلی تورکدی . بونلرک تلقینله تورک اولدقلرینه اصلاً شبهه اولمایان بعض دیاربکرلی وخریوتلی دوقتورلرده کندیلرینی کرد صانیورلردی .

تاریخده بو آجیقلی حاله بر ایکنجی مثال کوستریابه مز : خارجده
 آروپا تورکیاده کی دذالتلردن دولایی یالکز تورکلی آتہام ایدییور ،
 داخلده مسلم و غیر مسلم بوتون قوملر سربیک استبدادن ، مأمورلرک
 ظلمندن ، حکومتک یولسزلنندن آنجق تورک قومی مسئول طاییور-
 دی . حال بوک تورک قومی « بن وارییم » دیمیوردی . اورتهده توجیه
 اولونان بر مسئولیت یوکی واردی که اونی قبول ایدن بر اوموزیوقدی .
 تورکلر ملی بر وظیفه درعهده ایتهمش کندی باشنه فردلردن
 عبارتدی . ملی بر وجدانه ، ملی بر مفکورهیه مالک اولمایان بر کتله-
 دن اخلاق ، حمیت ، فداکارلق بکله مک عبشر . ایشته فطرة غایت
 نجیب اولان تورکلرک اجتماعاً بودرجه تردی ایتلملی آنجق « کندینی
 طایماق » و « ملی مسئولیتنی بیلمه مک » خاطرندن ایلری کلیوردی .
 اوت ! آروپا حقلی ایدی . عبدالحمید حکومتک ظلملرندن
 حساب ویرمهک بورجلو اولان تورکاردی . مشروطیتدن صوکرده
 هرهانکی فرقه اقتدارده بولونورسه بولونسون فعللرندن تورکلر
 مسئولدی . چونکه بو حاللرک نتیجه سندن اونلر متضرر اوله جقدی .
 آرناوودلر عصیان ایتدکلری زمان فرقه فرقی آرامقسزین بوتون
 تورک مأمورلری قوغدیلر ، آله کچیردکلری تورک ضابط و نفرلری
 اولدوردیلر .

تنظیماتجیلر تورکلرکک یوزینه آداتیجی بر نقاب چکمهک ایسته مشدی
 ملی بر تورک لسانی یوقدی ؛ بین العناصر مشترک بر عثمانلیجه
 واردی . بوتون عنصرلر قایناشمش یگی بر قومی نمودج ، تاریخی
 بر عرق ، بر عثمانلی ملتی حصوله کلشدی . بو ملتک خصوصی بر دیلی
 اولدیغی کبی کندینه مخصوص بر تاریخی ده واردی .

بویالانه هیچ بر عنصر اینانمادی . هر قوم مکتبلرنده چوجوقلرینه
 کندی تاریخی اوقوتدی ، کندی لسانی اوکره تدی .

مشروطیتدن سو کره بوتقابه داها زیاده اهمیت ویریلنجه عنصر لر
 « بزى ، تورکشدیرمک ایستورسیکز ! » دیه فریاد ایتمکه باشلادیلر .
 حقیقه بو عثمانیلاشدیرمق سیاستی تورکشدیرمک ایچون کیزلی بر
 واسطه دن عبارتدی . عثمانیلقدن مقصد « دولت » ایسه ذاتاً هر عثمانی
 تبعه سی بودولتک بر فردی ایدی . یوق ، بوندن مقصد لسانی
 « عثمانلیجه » اولان بریکی « ملت » یاراتمق ایدیسه عثمانلیجه تورکجه دن
 باشقه برشی اولمادیغی ایچون بو یکی ملت باشقه نام آلتنده بر تورک ملتی
 اولاجقدی . بونی عنصر لر پک آبی آکلادیلر ؛ وملیتیرینی مدافعه
 ایچون مادی ومعنوی تشکیلاتلرینه داها زیاده قوت وانتظام ویردیلر .
 بوتنظیبات طوزاغنه دوشن یالکیز تورکر اولدی . تورکر لسانلر-
 ینک حقیقه « اوچ دیلدن مرکب عثمانلیجه » اولدیفنه اینانه رق خلق
 لغتیه سویله مکی و یازمغی بر ارتجاع تلقی ایتدیلر . تنظیبات روحی
 مشروطیتله خلقه قوللانمغه حاضر لاندیغی بر حاکمیتی ویردیکی حالده
 پک اعلا قوللاندیغی لسانی ویرمیوردی . ملیتندن ، ملی تاریخندن
 بحث ایتمکه طبیعی هیچ تحمل ایدهمیه جکدی .

تورک کنجلیکی بر طرفدن لسان و ادبیات ساده لشمزسه ، ملی بر
 مفکوره روحلرده وجد و فدا کارلق او یاندر مازسه ، ملی بر اقتصاد حیات
 مجادله سنده اصطفائی تأمین ایتمزسه تورکلکک وعینی زمانده عثمانیللق
 واسلاملغک محو اوله جغنی آکلادی . دیگر طرفدن بویالانجی نقابی آتمادجه
 هیچ بر عنصری روحنک صمیمیتنه ایناندره میه جغنی و بناء علیه عنصر لرک
 ائتلافی غایه سنت قطعیاً تأمین ایدله میه جگنی کوردی . بونلردن باشقه
 بوتون ملیت لر تشکل ایتمشکن تورک مفاخرندن بحث ایدله میس تورک
 کنجلیرنک دیگر قومیت لر طرفدن تمیل ایدلمسنی انتاج ایدله جگنی ده
 نظردن اوزاق طومادی . نهایت بو اوچ سبک سوقیه تورکک
 مفکوره سی انفلاق ایتدی .

بویکی ملتک ظهوری بوتون قوملرک ملتجیلری مسرتله فارسیلا-
دیله . یالکز « شهری » و « نظامنجی » نمودجلرته منسوب اولانلر
ممنون اولمادیله .

عجیبا تورکدرده ملت حسنک اویاتمه نندن فائده می ، بوقسه
ضررمی حاصل اولدی ؟

هیچ بر ضررمی کوردهن و کورتن یوقدی ؛ فائده لری یسه
صایلامیه حق درجه ده چوقدی : تورکجه نیک سادده لشمه سی ، صرفنرک
یابانجی فاعده لردهن قورنوله سی ، شعر مزک ملی وزنده یازیلما سی ، ادبیاتمزک
یونان و ایران اساطیرندن قورنوله رق ملی منقهلر واسطوره لرله
سوسلنمه سی ، ملی آتیه له برابر اونک لازم غیر مفارقی اولان دینی بر
اتباهک باشلاما سی ، منسوب اولدیغیسز امتله بین المللیتک تعینی ، ملی
اقتصاد ، ملی ادمان و ملی اخلاقک انکشافی ، کنج لرده بر مفکوره
اوغرنده اولمک حسنک دوغمه سی ، عنصر لرله مشارکت حسی دولایسیله
آکلاشه بیلمه نیک قولایلاشما سی ، هر فرد طرفندن ملی برمسئولیتک حس
و درعه ده ایده له سی .

بو کون ملتپرور بر تورک کنندی هر حرکتیه قومنه مضرت ایراشندن
و یایه یه ، و اونی یوکسک برسوییه ایصاله چالیشمق مجبوریتده کورور .
بناء علیه شخصی تمایللردن ، شخصی احتراصلردن صاقمنغه ، کوزینک
اوکنده یالکز مقدس وظیفه لری بولوندرمنغه چالیشیر . تورک کنج لری
پک اعلا آکلامش لردرکه بو کون اک مقدس وظیفه تورک لری بوتون سیاسی
فرقه لر ، بوتون اجتماعی جریانلر فوقنده بر اشمه سیدر . بو اتحاد حاصل
اولونجه اسلاملک وحدتی ، عثمانیلنک تمامیتی داها امین بر وضعته
کیرور .

تورک قومی کندی موجودیتی ادراک ایدر ایتمز عربلرک ترقی
ایحسون حقیق احتیاجلرینک نه اولدیغنی آکلادی . دیگر عنصرلرک
احتیاجلرینی ده آتجق بویکی حسنک نوریه کورده جکدر .

یوقاریده حکومتک و سیاسی فرقه لرک حرکتلرندن تورکلرکک
معاتب اولدیغنی سویلشدک . بو قوتلرک ائی فعللرندن مکافاتہ مظهر
اولان ده ینه تورکلر اولور .

مثلا حکومت عربلره بر طاقم مساعدہ لر بخش ایتدیکی زمان
بو تقریبه « تورک و عرب مخادتی » نامی ویرلدی . « حکومت » له
« عربلر » ک ، یاخود « اتحاد و ترقی » ایله « عربلر » ک مقارنتی
انسی ویرلمدی .

کوریلورکه تورک قومی « بن واریم » دیدکن صوکره مسؤلیتی
داها ائی تقدیر ایدیور و بوکون ملیت دویغولرندن فراغت ایتملری
ممکن اولمایان دیندش و دولتداشلیله داها کوزهل آکلاشمق یوللرینی
بوله بیلور .

دون اوزون مدت بقاسنه امین اولمادیغنی ایچون هیچ بر
حکومتک اصلاحات وعدلرینه کوودنه مهین عنصرلر، یارین قارشیلرندہ
وظیفه و مسؤلیتی بیلر لایموت بر تورک قومی بولدقلری زمان بو یپدار
موجودیتله آکلاشمق امکانی کوره جکلر و بوضورتله شمدی یپدقلری
کیی اجنبی مراقبه سنی ایسته مکہ طرفدار اولمایا جقلردر . تورک
کندی ملیتته حرمت ایتمکه باشلادقن صوکر قوملرک ملیتتی ده محترم
طانیه حق، کندی حق و وظیفه لرینی طانیدقن صکره سائر قوملرکده
وظیفه و حقلرینی تعیین ایدہ بیلہ جکلر .

من عرف نفسه فقد عرف غيره

بعضی کیمسه لر عثمانلی قوملرینک هپسندہ ملیت دویغوسنی
طبیعی و حقلی کوردکلری حالده بوندن یالکز تورکلری استثناییدیورلر .
دیورلرکه « توکلر حاکم موقعنده بولوندقلری ایچون ملی حقلرک هپسنی
ذاتاً حائزدرلر ؛ ملیت حسیله یکیدن اکتساب ایدیله جک مغصوب
منفعتلری یوقدر » بو ذاتلر « عثمانلی دولتی بر تورک دولتیدر » دیمش
اولسه لردی بو اعتراضلری بلکہ محق اولوردی . حال بوکه بو دولتک

« عثمانی » نامی آئندہ بین العنصر بر حکومتلہ ادارہ اولونڈینہ
قائد لر۔ بودولت بر نورک قانون اساسی سلہ دارہ ایدم دیکی ایچون تورک
سیاسی ماہیتجہ دیگر قوملردن هیچ برفرقی یوقدر۔ او حالده دیگر قوملر
کیبی نورک دده ملی بر وجدانه، ملی تشکیلاته محتاج اولدیغی انکار
ایتمک لازم کلیر .

تورکلردہ ملیت حسی اویانمغه بشلانجه تورک کلمسی باشغه تورلو
هجوملره مسروض اولدی . هلاکونک وحشیانه ظلملریبه تورکچیک
آرسنده بر منسبت وارمش کیبی هجوم حیلہ لری یاپیلدی . بر طرفندده
تورکچیک اسلامچیانغه مخالفتله اتمام ایدلدی .

حال بوکه تورکچیکلرک غایه سی معاصر بر اسلام تورککلکی در .

تورکچیکلرک ملت مفکوره سی تورککلسه ، امت مفکوره سی ده
اسلامقدر . بنجه تورکچیکلرک آریجه بر امت پروغرا ملری ده اولمالی
وباشلیجه اساسلری ده شونلر بولونمالیدر :

(۱) بوتون اسلام قوملری آراسنده مشترک اولان عرب حروفنی
بلا تغییر محافظه ایتمک ؛

(۲) بوتون اسلام قوملردده علم اصطلاحلرینک مشترک بر حاله کتیرلمه سی
ایچون اسلام امتی آراسنده اصطلاح قونغرولری انعقاد ایتدیرمک
واصطلاحلری تورکجه دن، عربیدن و قسماً ده فارسیدن یا بمق ابوغایه نک
وجوده کتیرلمه سی ایچون پارسده تورک ، مصرلی ، هندلی و ایرانلی
طلبه لر آراسنده بر اتفاق حاصل اولمشدی .

(۳) بوتون اسلام قوملردده مشترک بر تربیه نک تأسسی ایچون تربیه
قونغرولری انعقاد ایتدیرمک ؛

(۴) بوتون اسلام قوملرک مفتی تشکیلاتلری آراسنده دائمی
بر ارتباط وجوده کتیرمک ؛

(۵) اسلام امتک تمثالی اولان (هلال) ک قدسیتی محافظه ایتمک .

بوعمده لردن آ کلاشیلور که تورکچیک عینی زمانده اسلامچیلقدرد.
یالکز تورکچیلر اسلام امتجیسی اولق صورتیله کندیلرینی (اسلام
ملیحی) لردن آیرد ایدرلر .

چونکه اسلام قوملرینه ملیت دو یغوسنی نفی ایدن بویله غیرطبیعی
برائحدی بوکون نه تورکلر و عربلر، نه هندیلر و افغانیلر، نه بربریلر
و فرسلر قبول ایدیلرلر . تورکلر ملی مفکوره لرینی قوتلندرمک ایچون
دینداش و وطنداشلری اولان هیچ برقومه فارسو «ملی کین» تلقیننه
یلتنمدیلر . اسلام امتجیلکنی آ کلاماش اولان عبدالله ندیلرک،
فرشه رلی نعیملرک بو خطالی یولنه کیتمدیلر .

احتمال که مصرده و آرناوودلقدده خرستیان مصرلی و آرناوودلرک
موجودیت و مشارکتی بویاکلش حرکته سببیت ویرمشدی . تورکلرک
هپسی اسلام اولدیغی ایچون تورکچیلر هیچ بر زمان اسلام امتجیلکنه
مغایر برحس بسله میه جکلردر . عینی زمانده تورکچیلر معاصرلاشوق
ضرورتی ده آ کلادقلری ایچون غیرمسلم قوملر حقنده بومدنیت
عصرینک ایجاب ایتدیکی احترامکار وضعیتی محافظه ایده جکلردر .

— ۶ —

تربیه

اسلام تربیه سی دینجه ایکی فکر خاطره کلیر: برنجیسی اسلامیتک
تربیه ده تطبیق ایتدیکی اصوللر، ایکنجیسی یتشدریله جک چوجقلرک
اسلام عقائدینه کوره تربیه ایدلمسی .
اسلامیتک تربیه اصوللرینی تدقیق ایتک تربیه تاریخنه عأددرد .
بزومقاله ده تاریخدن دکل، بوکونکی حیاتدن بحث ایده جکز؛ اسلامیتک
تربیه مفکوره لردن بریسی اولدیغی کوستره جکز .

بزمکتاب پروغرامنه کوز کردردیکمیز زمان چوجقلمز، اوج
تورلو بیلکی اوکرتدیکمیزی کورورز، اولاملی لسان وادیاتمیزی،
ملی تاریخمیزی اوکره تیورز که تورک دیلندن وادیاتندن، تورک تاریخندن
باشقه برشی دکالردر.

ثانیاً قرآن کریم، تجوید، علم حال کبی دینی درسلا واسلام تاریخلی
ایله اسلام لسانلری اوقوتیورز.

ثالثاً ریاضیات، طبیعیات کبی علملری و بو علملری اوکرتمکه یارایان
اجنبی لسانلرله ال ایشلری، ادمان کبی هنرلر اوکره تیورز. بوقیصه
کوز کردیرمه دن آکلاشیلور که تربیه ده تعقیب ایتدیکمیز غایدلر اوچدر:
تورککک، اسلاملق، معاصرلق.

بر تورک باباسی، چوجوغنک تورکجه قونوشمامه سنه، تورکجه
اوقویوب یازمامه سنه، تورک تاریخلی بیلمه مه سنه رضا کوستره مز؛ عینی
زمانده اسلام اعتقاد و عبادتلیغی بیلمه مه سنه، اسلام تاریخندن بی خبر
قاله سنه ده تصویب ایده مز. بوبابا چوجوغنک تورک واسلام اوله رق
بو یومه سنه ایستدیکی کبی معاصر برانسان اوله رق یتشمه سنه ده آرزواید
او حالده بزم ایچون تام بر تربیه اوج قسمدن مرکبدر: تورک تربیه سی،
اسلام تربیه سی، عصر تربیه سی. تنظیماتدن اول چوجقلمز یالکنز
اسلام تربیه سی ویریلوردی. تنظیماتجیلر مملکتتمزه عصر تربیه سی
صومغه چالشدیلر. بدایتده بویکی تربیه آره سنده بویوک چارپیشمه لر
اولدی. یکیکچرینک یرینه نظام جدیدی اقامه ایتک کفر صایلدی.
اوروپا کسوه سنه کیمک دینسزک صورتنده کوزولدی. مکتبلره رسم،
فرانسزجه کبی درسلا کیرمه سنه اعتراضلر ایدلدی.

ارضک کرویلکی، کونشک استقراری کبی حکملر، نقله مغایردر
دینلیدی. تجربه و عقلاً ثابت اولان بو حقیقلری تأیید ایچون، نهایت،
نقلی دلیللر آرامغه احتیاج من ایتدی.

مع مافیه یاواش یاواش عصر تربیه سی پرلشمکه ، برطوتنه باشلادی . فقط مع التأسف ، اوقیت بوزدجه اسلام تربیه سی اهمیتنی غیب ایتمکه یوزطوتدی . واقعا مکتب پروغرا ملرنده دین درسلی یینه مهم برکیت تشکیل ایدیوردی . فقط اسلام تربیه سنک انحطاطی کیت اعتباریاه دکل ، کیفیت جهتیله ایدی . دین درسلی جانلی بر صورتده اوقوتولموردی . دین معلملی عامی حقیقتلره حالا بدعت نظریاه باقیور ، بو صورتله طلبه نك اعتمادینی غیب ایدیوردی . بوندن باشقه دینی تربیه ده عامی اصولر تطبیقنه ده هنوز باشلانماشدی .

ایشته بویله بر زمانده ایدی که تورک - اسلام عالمک دوچار اولدینی قاریشقلقلر و بونلری تعقیب ایدن فلاکتلر (تورک ملتسلکی) و (اسلام امتجلیکی) ناملریاه ایکی جانلی مفکوره نك تجلیسنه سبب اولدی . بو کون بو مصیبتلرک ضرب سیله اویانان کنج ذکالرهز متمزک مسؤلیتینی تربیه ده کی مفکوره سزل کمزه عطف ایدیورلر . دیورلر که : « بز کنجلمزه نه ملی تربیه ، نه ده دینی تربیه و یرمک ایسته مدک . حال بو که فردلری مقدس غایلر ایچون اولمکه سوق ایدن دو یغولر دین و ملیت حسلرندن عبارتدر . بز چو جقلر مزه تورک و اسلام تربیه لری و یرمدیکمز کی عصر تربیه سی ده یردمدک . چونکه عصر تربیه سنک غایه سی ال مترقی ملتلرک اعمال و استعمال ایتدکلری آللری بز مده یاپه بیلمه مز و قوللانه بیلمه - مزدر . حال بو که بز اقتصاد عالمده اولدینی کی عسکرلک دنیا سنده ده عصر مزک آللرینی قوللانمقدن عاجز اولدیغیزی کوستردک . علمک معیاری عملدر . عملده کی موفقیتسز لکمزه علامه کی بهر دسز لکیزی اثبات ایتدک . او حالده نه متخصص متفننلر یتشدیرن عالی مکتبلر مز نه ده وطنداشلر یتشدیرمکه چالیشان تالی مکتبلر مز هیچ بر فائده تأمین ایده مه مشلردر . »

یکی حیاته قیمت و یرن مطبوعات بو کی اسلامده استناد ایده رک تنظیمات

تربیه سنک افلاسی اغلان اتدی . شیمدی اوچ متفکر زمره یکی تربیه-
منك تملاری قورمغه چالشیور . تورك تربیه جیلری یکی حیاته ملی
منكوره لرك ناصل بوظیفه افا ایده چکنی کوستر کن عصر تربیه جیلری ده
علملردن عملی و اقتصادی فائده لر تأمین ایچون تدریسده هانکی اصوللرك
تطبیق ایلمسی لازم کلدیکنی ارأیه غیرت ایلمسی . بو مجاهده دورنده
اسلام تربیه سنک استناد ایلمسی اساسلری ده آراقی تمنا ایذر .

اوچ تربیه بری برینک معاون و مکملی اولماه مکلندر لر . حال بوکه
صلاحیتلرک دائره لری و بودا اوره لرك حدودلری مقبول و وثیق بر صورتده
تعین و تحدید ایلمزسه یکدیگریته معارض و مخاصمه ده اوله بیلر لر .

عصر تربیه سی مادیات ساحه سنده قالمایه رق منویات علمنه تجاوز
ایلمدیکی دقیقه ده اسلام و تورك تربیه لرینک حقوقه ایض ایتمش اولور .
ملی و دینی تربیه لرك حد دلرینی تعیین ایتمک ایسه ده کوجدر . اسلام
غضنه لرندن هانکیلرینک دوغرو دن دوغری به اسلامیه ، هانکیلرینک
عرب ، فرس ، ایخود تورکه عائد اولدیغنی کوستر مک عمیق تدقیقلره
محتاجدر .

بناء علیه (اسلام تربیه سی) اساس اعتباریه تورك و عصر تربیه لرینی
قبول ایتمکله برابر بونلر طرفدن کندی ساحه سنه وقوع بوله جق تجاوز لره
میدان و برمه مکه چالیشه جق و عینی زمانده حقیقی اسلام عقیده و غضنه لرینی
هم بدایتده عرب قومندن انتقال ایدن ، هم ده بالآخره سائر قوملردن
استعاره اولونان عادت و بدعتلردن تفریقه اقدام ایده چکدر .

— V —

منكوره

بر توخومک چیله نهمسی برنجیسی آنی ، ایکنجیسی زمانی اولمق اوزره
ایکی دوره به آریلیر : الفاح دوره سی ، تعضی دوره سی . الفاح حادثه سی

جرثومه لر ایچون یاراتیجی بر واقعه در . بو اولماد قجه جرثومه تعضی ایده مز .
عضوی بر جرثومه نك نشو و نمانسنده اولدیغی کبی بر شاعرك
ابداعنده ، بر فیلسوفك اجتهادنده عینی صفحه لری کوروروز . شاعرك
ملهم اولمه سی بر مخیله نك القاح اولومه سی دیمکدر .

فیلسوفه (حدس) ك سنوح ایتمه سی بر مفکره نك ماقح اولمه سندن
عبارتدر . بو القاح لر وقوع بولادقن صوکرادر که شاعرك مخیله سی ،
فیلسوفك مفکره سی که قاهره ق ایرکیچ ادبی یا خود فلسفی بر عضویت
دوغورر .

ملی بر شخصیته مالک اولمایان بر خلق ده عینله بر عضویتك
جرثومه سی کیدر . بونی بر شاعرك مخیله سنه ، بر فیلسوفك مفکره سنه
بکزه ته بیلیرز . او حالده ماتکده القاح و تعضی دوره لری اولق لازم کلیر .
بر مات بویوک بر فلا کته اوغرادییغی ، قورقونج بر تهلکه
قارشینسنده بولوندیغی زمان فردلرنده کی شخصیتلری بلع ایدر : اوزمان
عمومك روحنده یالکمز (ملی بر شخصیت) یاشار ، بوتون قلبلرده بو
(ملی شخصیت) ی ادامه ایتک تهالکندن باشقه بر دوینغو قالماز .
بو هنکامده فردلر کندی حریتلرینی دکل ، ملتلرینک (استقلال)
نی دوشونورلر . ایشته او معزز دوینغو ایله قاریشیق اولان بومقدس
دوشونجه یه (مفکوره) دینیلیر و بوجرانلی دوره یده (القاح دوره سی)
نامی ویریه بیلیر .

بجرانلی زمانلر مفکوره لرک خلقت کونلریدر . مفکوره لر ، ملی
فلاکتلرک قلبلری بر اشدیردک عمومی بر قلب یاپدیغی هنکاملرده ،
بومتحد قلبدن دوغار ؛ صوکرده تعضی دوره سنده تدریجاً دال بوداق
آتهرق چیچکلر و یکی مؤسسه لر میدانه کتیریر .

(جرمانلق) مفکوره سی ، پروسیانک ناپولیون اوردوسی طرفندن
تذلیل ایدلدیکی بویوک فلاکت آننده فوران ایتدی . اوزمانه قدر

(ملئم نوع بشر در ، وطم زوی زمین) دین فیلسوف فیخته بیلہ
 او آندہ ایلکلبہ قدر جرمان اولدیغنی حس و اعلان استدی .
 (ژاپونلق) مفکوردهسی ژاپونیاک آمریقایلر واوروپایلر طرفدن
 تهلکهلی و محقرانه برصورتده تضییق ایدلدیکی دقینهده انفاق استدی .
 فرانسیز ملتی انکلز استیلاسی آئنده مضحجل اولمق اوزره ایکن
 ملی وجدان مجذوب برکویلو قیزدن فیشمیردق اونی کندیسنه برمنجی
 یاپدی . بی اسرائیلک مصرده تدمیره محکومیتی موسویلکی ، یهودیلکک
 روما استبدادی آئندهکی مقهورتی خریستیانلغنی دوغورمشدی .
 اسلامیتک طلوعی ده عربستانک اوج طرفدن سیاسی و دینی استیلارده
 معروض بولوندیغنی مهلک بردقیقهده وقوع بولمشدی .

برملت نهلکهده قالدیغنی وقت اونی فردلر قورنارماز ؛ بالذات ملت
 کندی کندینک قورناریجیسی اولور . و دقیقهده فردلرک فوق الناسوت بر
 روح ایله مسخر اولدیغنی ، فردی اراده لر سکوت ایدرک عمومی بر
 اراده نک بوتون وجدانلرده (نفس متکلم و حده) کسلدیکنی کوروروز .
 ملت ، فردلرینه سماوی یاخود اجتماعی برمفکوره صورتنده تجلی
 ایدرک اونلری موعود بر مظفریته ، مبشر برجته دعوت ایدر .
 خودکاملردن جانسپار مجاهدلر ، قورفاقلردن تهلکه جو قهرمانلری یار ؛
 غیلره ذکا ، تنبللره فعالیت ، لاقیدلره غیرتکشلک ویرر .

فلاکت و بحران دوری کچدکن صوکره روحلرده طلوع ایتمش
 اولان برمفکوره کولشی آرتق سوتیز . او ، ملتک بوتون فعالیتلرینی
 درونی برزنبک صورتنده مستمراً تحریکده دوام ایدر .

بیض (ovule) تعضیسی ایچون لازم اولان حیاتی جمله یی حوینک
 القاحندن آلدیغنی کبی ملتی تشکیل ایدن مؤسسهلرده انکشافلرینه خادم
 اولان (تکاملی العطف Direction evolutive) ی مفکوره دن آلیرلر .
 برملتک خصوصی حرث و مدنیتی آنجق بوصورله تشکل ایده بیلیر .

فلاکت زمانده فردلرینی کندی روحنده بلع ایدن بر ملتک
بحرانلی حساسیتدن انفلاق ایدن حقیقی مفکوره لر استقبالک خالق لریدر.
آنی برصد ایتک ایچون المزدده مادی آللر یوقدر، فقط بو خصوص
ایچون معنوی مرصادلر من واردرکه مفکوره لردر.

برمت یارایجی مفکوره سنه مالک اولدقدن صوگرا آرتق مظام
براستقباله دوغرو کیتمز؛ موعود، مبشر بر (ازم) هرگون دها
واضح، دها جانلی بر صورتده تجلی ایدرک اونی کنديسنه چاغیر بر.
مفکوره سنر دولتلر هر آن قویه حق بر قیامتی بکلر لر؛ مفکوره ملی ملت رسه
سیاسة آخرته انتقال ایتش اولسه لر ییله محقق بر (بعث بعد الموت)
ایله مبشر در لر.

او خالده دیر یلتیجی ویارایجی بر مفکوره یه مالک اولان دولت
لایموتدر، اولمز.

« فردلرده - یوقاریدن آشغی بر تأثیرله آرزولری یکه چک - بر
اراده قوی و ارمی، یوقی؛ » دیه اوغراشان روحیا تحیلر بهوده مناقشه
ایدیور لر: ایکی طرفکده حق وار! مفکوره ملی بر ملتک فردلری
اراده صاحب لریدر. مفکوره سنر ملتدرده ایسه اراده لی فردلر بولونه ماز.
یوکسک بر اراده یه دلالت ایدن بویوک فراغ لمر، خارق العاده فداکار لقلر
مفکوره یی دوغوران بحرانلی هنکاملرده تجلی ایده ییلیر:

فرانسه انقلابنک بدایتده، ملت مجلسنک غلیانلی بر اجتماعنده،
بوتون اصیلزاده لر زادکانق حقوقدن واز کچدی لر. کوچوک آلمان
دولتلری ۷۰ محاربه سنک ملی حمله سنک تأثیر یه استقلال لریدن فراغت
ایتدی لر و روسیای متبوع طایدیلر. ژاپونیا نک « یا شرفیله یا شامق،
یا ناموسیله اولمک » مجوریتده قالدینی بر زمانده ایدی که کندی اختیار لر یله
شوگون سلطنتی، زاده کان زعامت لرینی فدا ایتدی و میقادوینه کندی
اختیار یله مطلقیتدن فراغت ایدرک ملتک حاکمیتی اعلان ایلدی.

بوارادهی فوق‌الفرد بر قدرته عطف ایدن قدیم (جبره) مسلکی ده
 حقلیدر ؛ حیونکه فرد لرده کی ارادهی یارانان وسوق واداره ایدن
 مفکوره در ؛ فرد بومی (توفیق Grace) ک الهام لری کن دیسک شخصی
 اراده لری ظن ایدر: بونلرک ملتک روحندن ملهم اولدیغنی دوستون مز.
 مفکوره ، قدرتی ایکی شکلده اظهار ایدر :

عجاز (prestige) ، تأیید (Sanction) . اعجاز مفکوره نك
 روحلره دوغروندن دوغرویه تجلیسیدر. فردلر مفکوره لی اوله قلمری
 دقیقه لرده روحلری شدید بروجده (Enthusiastic) ایله دولار .
 مضط ، غلیانی ، شدید بر حیات یاشارلر ؛ چیلنن بر هیجانک ایچنه
 دالارلر. فردلرک بو آنده قلمرنده دو بد قلمری حس (قدسیت) دیو فوسیدر.
 بوطاسفین روحلر مفکوره لری و اوکا معاون اولان شیلری (تقدیس) ،
 مخالف و معارض لری (تلعین) ایدرلر. مفکوره اوغرنده حیاتلری ، منفعتلری
 سعادتلری فدا اتمکله قلمازلر ، اونی یوکسکتلری تجیل واعلا ایتک ،
 اوکا مخالف اولان شخصلری و شیلری ییقمق ، یاقق ، پارچه لامق ده
 ایسترلر .

مفکوره بو اعجاز قوتیه فردلری اجمعی سائر فی المناملر حاله
 قویار ، روحلرینه و بر دیکی جذب لره اولری فوق الانسان خارقه ل
 اجراسنه سوق ایدر .

مفکوره نك تأیید قوتنه کنجه ، بو ، اعجاز قوتنک بر نتیجه سیدر.
 مفکوره نك تجلیسینه فدرشی قدسی بر عشق ایله مسخر اولمایانلر اولنک
 قدرتی بالواسطه حس ایدرلر . مفکوره یه موافق یاخود مغایر اولان
 حرکتلری نك ، مفکوره نك مسخر جماعتی طرفندن بر عکس العمله معروض
 اولاجغنی آکلارلر .

مفکوره لی جماعتک تقدیر یاخود تقیح صورتنده تظاهر ایدن
 بو عکس العملی مفکوره نك تأیید قوتیدرکه بدایتده تعیندن محروم

اولدینی ایچون (عرف) صورتنده در. بالاخره تعضی ایدرک (قانون) شکلی آیر. اعجاز مفکوره نك جمال صفتی، تأییدسه جلال صفتیدر. مفکوره بو ایکی صفت یا خود قوتیه فردلری عینی مغنویتده برلشدره درک عمومی متجانس بر روح ماهیتنه افراغ ایدر. برچوجق (بن) دوینوسنی حس ایتدیکی گونه قدر غیر شخصی احتیاسلرله یاشار؛ (بن) دوینوسنی حس ایتدیکی دقیقه درکه او آنه قدر مهم بر وارلق حساسیتی ایچنده قلمش اولان تشخیصی انفلاق ایدر. چوجق ایچون (بن) دوینوسنی حس ایتک نه یسه ملت ایچون ده مفکوره سنی ادراک ایتک اودر. فقط ملت بندکینی آنجق بویوک فلاکتلر زماننده حس ایدیه یلیر. مصیبتلر زماننده کی ملی بحران، اجتماعی بر جبریلدرکه داغنیق بر خلقه بر ملیت روحی، بر عالمه وجدانی نفخ ایدر. ملته بو روح نفخ اولوندقدن صوکرادرکه، اوکیم اولدیغنی، زهدن کلدیکنی، زدییه کیده جکنی، ناصل بر تاریخی وظیفه ایفا ایدر جکنی سزمکه، آکلامغه باشلار.

هامش:

مفکوره یه (خیال)، (غایه)، (امل)، (دیلهک) دینلر وار. یوقاریده کی ایضا حلردن آکلاشدینی اوزره مفکوره بر ملت طرفدن ماضیده بویوک بر بحران زماننده حقیقه یاشامش روحی بر حالت، ذهنی بر موجودیتدر؛ نه یاشانمامش بر خیال، نه ده استقبالده یاشانه جق بر غایه در.

مفکوره حالک صریبسی واستقبالک خالق اولمقله برابر ماضینک برشأنیتیدر. ملتک ماضیسندن کلوب اوئی استقبالنه دوغرو ایتن فکری بر حمله سیدر. او حالده (iaée): دن مشتق اولان (iaéal) کبی، (فکر) دن مشتق اولان (مفکوره) بی بو موقعد، استعمال ایتک داها مناسبدر.

تورك ملتى و توران

نور كچيلىك حقدنه نه قدر صريح ايضاحلر ويزيليرسه ويزيلسين يينه بعضى ذهنلر تردددن، بعضى فكرلر مهميتدن قورنوله ميور .

مفكورهلر بر قدسيت هالهلر سيله محاط اولدقلرى ايچون قولايجه تحليل ايديله مزلر . بونلر ك اقناع قدرتمى، منطقى وضوحلر ندن زياده مستوى اعجازلر ندن . فقط زمان كچد كجه ايلك كوز فاما شهسى آزالغنه، وضوح وصراحت احتياجى چوغالغنه باشلار . بناء عليه بوكون « بر تورك ملتى وارميدر؟ ياخود بويله بر مات ياييله بيليرمى؟ » صورتنده بر استفهام صداسى ايشتيديكمز زمان حيرت ايمهلى يز .

فى الحقيقه، قازانلى بر تورك كنجى بوراده كى تور كچيلىك پيشوالر ندن بر ذاته بو مآله برسؤال صور مشدر . عمومى بر اهميتى حاز اولان بو خصوص حقدنه هر كس دوشونديكنى سويلاه يه بيلير . بناء عليه تعميقك لزومه قائل اولديغم بو مهم مسأله يى مناقشه ساحه سنه وضع ايدييورم .

قازانلى كنج دييور كه : بيم ملتيم اوز بكارى ، قير غيزلى ، تور كملرى ، صارتلىرى ، عثمانلى ، تانار ، و آذربايجان توركلرينى جامع اولان بويوك توركلكميدر ؟ يوقسه بو اولوسلردن هر بريسى باشلى باشنه بر ملت اولديغى ايچون بيم ملتيم ساده جه (تانارلق) ميدر ؟ يعنى توركلك تك بر ملت حالده مى قاله جق ، يوقسه بر چوق ملتلىرى محتوى اولان بر مجموعه حاله مى كچه جك ؟

بو سؤاله كنديلكندن قطعى و صريح بر جواب ويزمه مكله برابر استقباله ايكنجى سئقك تحقق ايده جكنه ايكى دليل ايراد ايدييور . برنجى دليل : يوقا ريده تعداد اولونان تورك اولوسلرى برى بر ندن اوزاق و اختلاطلىرى آز اولديغندن كيتد كجه لسان اعتباريله آرييله جقلر و مستقل ادبياتلره مالك اولملرلى ده بو افتراقى چابوقلاشديره جقدر .

ایکنجی دلیل : شمال تورکری روس - حرثی (Culture) ایله پرورده اولدقلری حالده ، عثمانلی تورکری فرانسز یا خود آلمان حرثلرندن فیض آیلورلر . بو صورتده تورکلک حرث و مدنیت اعتبار بلده ایکی متباعد پارچه یه آریلیور دیمکدر .

برنجی دلیله جواب : تورک اولوسلری پوسته ، تلغراف ، و مطبوعات کبی تعارف واسطه لرینک موجود اولمادینی زمانلرده لسان و ادبیات اعتباریله بری برندن اوزاقلاشه بیلیرلردی . ناصل که وقینه سلحچوق و چغتای تورکری عینی زمانده و بری برندن خبردار اولقسز بن کندیلرینه مخصوص بر آیری ادبیات تأسیس ایتیشلردی . تورکلک اسلامیتدن اول یکدیگرندن خبرسز اوله رق مختلف دینلر کیرمه لری ، مختلف یازیلر قبول ایتماری ده بو اوزاقلنک و تماسسز لکک نتیجه سی ایدی . مع مافیه بو اوزاقلاشمه بوتون تورکلک محضا قومیت دویغوسنک الهامیله متحداً اسلامیتی قبول ایتمه لرینه مانع اولمادی . . فقط بر زمان کلدی که یینه اوزاقلنک تعارفسز لکک تأثیریه تورکلک بر قسمی فارسیلره اویارق شییلکه میل ایتدی . فقط بو کون قومیت دویغوسنک مذهب اختلافنی بر طرف اتمکده موفق اولدینغنی کوز میورمی یز ؟ اوت ، جهالت دوری بر قاچ عصر دها دوام ایتش اولسه ایدی ، تورکلر ده لسان و قومیت اعتباریله بر حوق ملنلره آریله جقدی . ناصل که اسلاولر ، لاینلر و کردلر قدیم زمانلردن بری متعدد قوملره آیرلشیلردی . (بو کون کردلر بری بزینک لسانی آکلایان بش قومدن متشکلدر .) فقط تورکلر کوجیه حیاتی یاشادقلری ایچون ماضیده بویله بر افتراقه اوغرامدیلر . عرب عشیرتلی واسع بر ساحه ده ساکن اولدقلری حالده کوجیه لک دولاییسيله دائمی بر تماس و اختلاط حالده بولوندقلری ایچون عرب لسانی وحدتی محافظه ایتشدی . تورکلر ایچون کوجیه لک ، کوله منلک و مهاجرت عامللرندن باشقه مه ته ، قومونه ، بیلکه خان ، کاشغر خاقانلری ، سلحچوق ، جنکیز ، تیمور استیلالری کبی

براشد برنجی، و باشد برنجی بویك هنگام بوده تکرار در خالی نماندی.
بوندن دولانی در که بویك در تکرار همان کفشی بری بر سنگ لسانی
آکلار بر قوم حالنده در. و طاشمه دوری با تالایی ایچون آرتق
اوزاقلاشمه لری امکانی بوقدر.

تورکلرک لسانجه اوزاقلاشمه ملر منه تورکلرک کتابلرک اولوسلر آردسند
تداول اتمه سی ده بشلیجه بر سبدر. بر طرفدن چغتایجه دیوانلر غریب
تورکلری طرفدن اوقونور، دیگر جهتدن. عثمانیجه اثرلر صندیق
صندیق قریمه، دزانه، قافقاسیه به، تورکستانه کوبورولوردی.

عثمانیجه کتابلرک انتشاری باخاصه تورک تعارفندن صوکر استدت
بولدی. ابتدا قریمه و قافقاسیه ده استانبول ادیبانی نقاید ایدلمکه،
استانبول تورکجه سنه یا قلاشمه باشلاندى. صوکر ابو حرکت فزانه و
تورکستانده سرایت ایتدی.

فقط بوسرا ده بویك بر دوشمان وچ صورتیه تاثیر جراسنه باشلانارق
بؤدیل بر لشمه سی حرکتی دوردرمغه چالیشدی.

۱) سوسیالیزم: تورکلرک منافع ملیه سی ایچون بویك انوریشلی
اولمیان بر فکر وارسه، هیچ شهه سز، سوسیالیزمدر. چونکه ملیت
فکرینک دوشمانیدر. حال بویك تورکلری هر تورلو اوضمحللادن تور تاره جق
عامل آنجق ملیت فکریدر. بوندن باشقه سوسیالیزم طبیعی اولارق بویك
ضایعدن دوغار. تورکلرسه هنوز سوسیالیزمی دوغوره جق درجه ده
بوساحه ده یول آمامشلردر.

شمال تورکلری آردسند غیر طبیعی بر صورتده اویانغه باشلایان
سوسیالیزم فکری موقعی Regionale ادیباتلر تأسسنی انتاج ایتدی.
حال بویك بر تک لسانه مالک اولان هر قومک خلق قونوشمه لری بری برندن
بوس بوتون باشقه در. محلی سیوه لری یازی لسانی حاله صوفق،
بونلردن بر ادبیات چیقارمق ملی بر تک ایچون بویك بر ته لکه در. مثلا

يالكز توركيه داخنده هر محلك خلق ديليله ادبيات تاسيسنه باشلانسه
يوزلرجه تورك لساني تكمون ايدر. بوحالك تطبيقى بوتون ملتر ايچون
اك مدهش بر اولومدر.

(۲) اميدسزلك: اوروپا غزته لرى دائما توركيه نك ضمقندن، ياشامغه
استعدادسز لغندن بحث ايتديلر. اوروپا آژانسلى ده هر زمان بومقصد
خادم حوادتلر نشر ايتدى. شماده كى تورك غزته لر نك ده بعضيلرى
بو بدخواهانه ارجوفه لرى دوشونمكسز بن نقل ايتديلر. بوصورته
توركلرك مدنى قابليتندن اميد كسيلمكه باشلادى. او حالده صنعى بر تاتار
مدىتى ياتمق خاطرهنى دوغمه يوز طوتدى.

حال بوكه، تاتار كلهسى اسكى تورك تاريخنده بو كونكى شمال
توركلريه هيچ بر مناسبتى اولمايان يانانجى بر قومه ويرلش مذموم بر اسمدر
نه جنكيز، نده تيمور تاتارلى سومزدى. ديمك كه تاتارلر تورك
اولمادقلىرى كى، مغولده دكلديلر. او حالده، روسلرك هم تحقير، هم ده
توركلرى برى برندن تفريق ايتمك مقصديله اسناد ايتدكلرى بوتعيرى
شمال توركلرى قبول ايمه مه ليدرلر شمال توركلرى اكثر يتله قبحاق
توركلريدر.

(۳) مكتب تهذيبى: بعضى حكومتلر، مختلف تورك اولوسلرينك
برى برى تدرىس و تربيه ايمه سنه مانع اولمغه باشلاديلر. هر اولوسه
مخصوص كتابلرك ديكر اولوسلرك مكتبلر نده او قونمهسى منع اولوندى.
بوندن باشقه مسلمانلر ايچون هر محله كى آنا ديلينك تدرىس لساني
اولهسى ايلرى سوزولدى. بوتون بوتضيقلردن مقصد تورك ملتى
متعدد قوملره پارچالامق اولدينى آچيقدن آچيغه آكلاشيلور. بر قومى
بوتمق ايچون پارچه لامق لازمدر، ملتى پارچه لامق ايچون ده ابتدا لساني
پارچالامق اقتضا ايدر. بونى يانانلرك بعضيلرى بيله رك يايورلر؛ بعضيلرى ده
بيلنه دن يايورلر.

ایشته بواوچ واسطه ایله تورک لسانی پارچالانمغه، متعدد ادبیاتلر
 شکل ایتمک باشلادی. بونک تهلکه‌سی حس ابدن قاضی رضا ابدین و
 موسی بیکیف افندیار کی همیتورلر یازیلری بیب عمومی تورکجه‌ده یازمغه
 دوام ایستدیلر. قریبده منتسر «ترجمان» غزته‌سی ده قدیم «فکرده برک» دیلده
 برک، ایشده برک «دستور بی تعقیده دوام ایدیور. باکوده چقان «سالله»
 مجموعه‌سی دوغرودن دوغرویه اسکی عثمانلیجه‌نی ایلری سوریور.
 او حالدده روسیه تورک‌لرنده ایکی جریان وار: برنجیسی محلی لهجه‌لره
 قیست و یرمک، ایکنجیسی استانبول تورکجه‌نی ملی لسان اوله رقیق قبول
 ایدرک بولسانی تعمیمه چالشمق.

برنجی جریانده قایلانلر هیچ شبهه سز یلسکسزین تورکانده دوشمنلرینک
 امکانه یاغ سورنلردر. حقیقی بر تورک وجدانیله دوشونلرسه
 ایکنجی جریانده میل ایدیورلر. بوتون تورک لهجه‌لرندن مرکب اولمق
 اوزره صنعی بر صورتده عمومی بر تورکجه یاتق قابل اولمادیغی ایچون
 بو جریانلره بر اوچنجیسی انضمام اتمه مشدر. موجود لسانلرک هپسی
 لهجه‌لردن و محلی قونوشمه‌لردن مرکبدر. هر لسان مطلقا بر لسانی
 کثرت حالده در. فقط دقتله باقیلنجه بو کثرتک فوقده بر ادبی وحدت
 اولدیغی کورولور. هر ملت ایچون پای تخت لسانی سیاسی برشانه، اجتماعی
 بر اعجازه مالکدر. تارد دیورکه «فتودالیزم دورنده شان، زادکان
 صنفنده در. حکمدارلق تشکل ایتدکن صوکر اشان پای تختده نجلی
 ایدر» شانه و اعجاز ملتک اجتماعی وجداننک محک و معیارلریدر. ملت بوتون
 قیمتلی بو محک یا خود معیارله تقدیر ایدر.

استانبولک بر پای تخت اعجازینه مالک اوله‌سی یالکنز عثمانلی
 تورکلرینه نسبتله دکلدر. استانبول یکانه تورک خاقانلغنک اوردو
 کندیدر. (اوردو کند: پای تخت) بوسیلله بوتون تورکلرک قبله کاهیدر.
 بوندن باشقه استانبول اسلام خلافتنکده مقرریدر. او حالدده

استانبول ملی اعجازدن باشقه دینی برقدسته ده مالکدر. استانبول تورکجه سنک بوتون تورکگرجه ملی لسان اولمه سی بواججاز وقدسیتک لسانده انتقالی دولایسیله در. فضله اولارق استانبول تورکجه سی تورک لهجه لرینک اکوزلی، کایشله نمشی، ادبیات و علمجه اکنکیندر. اوحالده کوستریجهک مانعه لره رغماً استانبول تورکجه سی ادبی لسان اتخاذا تمک بوتون تورکگر ایچون ملی بروظیفدر. بووظیفه ایفا ایدلدیکی زمان بوتون تورکگر لسان وادیاتده مشترک وتک برملت حالته کیره. ایکنجی دلیلله جواب: تورکجیلکک غایبی برتورک حرثی یاراتمق در. بوحرث طبیعی شرق، شمال و جنوب تورکگری ایچون مشترک اوله جقدر. اوحالده غرب تورکگرینک فرانسز حرثه، شمال تورکگرینک روس حرثه مقلد اولملرندن چیچاق محذور زائل اولور. تورکگرک یالکز برحرثی اولمالی و بوده کنیدلرینک یاراتدیغی برحرث اولمالی.

تورک آمانلاشدیجه، یاخود فرانسزلاشدیجه ویاخود روسلاشدیجه پارچالانیر، فقط تورککشدیجه ملی وحدتی ده ازیاده قوتلیر.

خلاصه، استانبول دینک ملی لسان اتخاذا واوروپا مدنی ایچنده برتورک حرثی ابداعه چالیشیلمه سی برتورک ملتک تأسسنه خادم اوله جق و عثمانلی، چیچاق، اوزبک، قیرغیز کی تعبیرلر منطقه اسملری حکمنده قاله جقدر.

تاتار کلمه سنه کنجه، علمی تدقیقلر نتیجه سنده بوکله نک شمال تورکگرینه غرضکارلقله اسناد ایدیش برتعبیر اولدیغی آکلاسیله جق، بو صورتده تاتارجیلق جریانی ده افلاس ایده جکدر.

یا، اوحالده بو عمومی تورک ملتک وطنی نره سیدر؟
بوکا جواباً دیرز که:

وطن نه تورکیه در تورک ایچون نه تورکستان؛

وطن بویوک و مؤید بر توله کدر: توران!..

توران توركلوك افرادى جامع وانغىنى مانع اولان مفكوروى
وطئيدر .

توران توركلوك وئوردىنى ، توركلهك نك قونوشولدىغى بوتون
ئولكلوكك جمعيدر .

— ۹ —

مات ووطن

بوكون انسانك طبيعته فارشى آلدىغى وضعيت غايت واضحدر :

طبيعى حاده لرى ترصد وئوربه اصوللاردا تدقيق ابدرك طبيعتك
قانوللارنى كشف ايتك . حال بركه برفاچ عصر مئدم حال بويدا دكلى .
طبيعى تاجيملر شائيقى Réalité ترصد وئوربه البته الما لزوم كورميورلردى ؛
اشيانى آكلامق ائچون عقلى مبدألرى بيايمك واستدلال طرفيله بونلوك
منطقى نتيجه لرى چيفارمق كافى كوروليووردى . مثلا ، طوپراق ، صو ، هوا ،
آتش دئيلىن دورت عنصرك تشكلى شو صورتله ايضاح ايدىيورلردى :
برودتله يبوستك براشمه سندن طوپراق ، برودتله رطوبتت برلشمه سندن
صو ، سخونتله رطوبتت براشمه سندن هوا ، سخونتله يبوستك
برلشمه سندن آتش حصوله كلكشدى .

دملك كه طبيعتك بودوررت مبدأى - سخونت ، برودت ، يبوست ،
رطوبت - آله اولونجو طبيعيات علمنى استدلال طرفيله تائيس ايتك
غايت قولايدى ؛ مع مافيه بوحركت يالكىز نظريه منحصر دكلى ؛
هيچ اولمازسه اختياري empirique برئجربه مستند وئاسى لازم كلن
عمليآتدده عىنى اصول تطبيق اولونيوردى : خسته لقلر مزاجده يا
رطوبتت ، يا يبوستك ، يا خود برودت وسخونتت غلبه سندن حصوله
كليور ، قوللايىلان علاجلركده آنجق بوخاصه لرندن استفادة ايدملك

— ۴۹ —

ایسته نیلوردی. مثلا برخسته لق مزاجات بزودت و بسوستاندن حصوله
کلیشه ویریه جگ علاج طبعا خارویابس اولمایدی.

بوکون طبیعات ساحه سنده آرتق بویه بر (مفهوم اصولی) بر بوله میور.
مملکت مزده مادی و طبیعی عاملرله استعمال ایدنلر یالکیز ترصد و تجربه
اهمیت ویریورلر، مفهوم ملری شائیتدن چیقارمغه چالیشیورلر.

حال بوکه اجتماعیات ساحه سنده کی دوشونجه لر منر تامیله اسکی اصوله
تابعدر. یعنی اجتماعیه دئر یازی یازانلریز مفهوم ملری شائیتدن دکل،
شائیتی مفهوم ملردن چیقارمغه اوغراشیورلر.

بوکون مطبوعا مزده اجتماعی مناقشه لره زمین اولان اوچ مفهوم
وار: تورکیک، اسلامچیلق، عثمانلیچیلق.

بومفهوم ملر اجتماعی موجودیتلرک تمثاللری حاله کیرمدکجه، قیمتلری
اجتماعی شائیتدن آمادجه هیچ بر معنایی حائر اوله مازلر. سنه لرجه
بوکله لر اوزرینه مجادله ایدیلسین، ولود هیچ بر نتیجه چیقماز.

اجتماعی شائیه باقارسق کورورزکه بر اسلام امتی، بر عثمانلی دولتی،
بر تورک ملتی، بر عرب ملتی وار. بو حکم لریک شائیه مطابق اولمه سی ایچون
طبیعی درکه (امت) کله سنک بر دینه متدین اولان فردلرک مجموعنه،
(دولت) کله سنک بر حکومتک اداره سی آلتنده بولونان فردلرک مجموعنه،
(ملت) کله سنک بر لسانه تکلم ایدن فردلرک مجموعنه اصطلاح اوله رق
استعمال ایدیلمه سی لازمدر. بوکله لرک بومعنالرده اصطلاح اوله رق
قوللانیلمه سی قبول ایدنلر ایچون یوقاریده کی حکم دوعرو، یعنی
شائیه مطابقدر.

اوحالده بو حکمی قبول ایتمه نلر معنایک شائیه مطابق اولمادیغندن
دولایی دکل، بو اوچ کله نک شو معنالرده اصطلاح اتخاذا ایدیلمه سی
موافق بولمادقلرندن دولایی استکاف ایتمش اولورلر.

بر طرفدن اسلامچیلر دیورلرکه (ملت) کله سی سزک (امت)
تعبیرینه تخصیص ایتمدیکنر معنایه دلالت ایدر. حتی بوکله عربجه ده

(مذهب ۱۹۱۵) معائنہ در . بواعتراضہ فارسی دینیہ بیلر کہ لسانک
اکملتی ہر گمہ نیک بر معناسی و ہر معائنہ نیک بر گمہ سی و خصوصاً
ہر معانی افدہ ایدہ جن گمہ لریک بولونہ سببہ فائدر . بونی سز پائاسہ کز دہ
لسان کندی کندبہ باہر . ایشہ بونک اینچوندر کہ بردنبہ متدین اولان
انسائیرک مجموعہ امت و بر لسانہ قونولان انسائیرک مجموعہ (ملت)
دینلکہ انلامشدر . مادام کہ اکثریت بولکملری بومضار دہ استعمال
ایدیور ، سز دہ بونی قبول ایدیگز . اصطلاح مسئلہ سندہ مشکلات
چیقار مق دوزغرو بر حرکت دکلدلر .

دیگر طرفدن عثمانلیجیلر دیورلر کہ دولت گمہ سببہ ملت گمہ سی
متراد قدر . بر دولتک تبعہ سنک مجموعی بر ملتدر . اجتماعی شائیتہ
اہمیت ویرمہ یرک بالکنز بومفہوملر آرزو سندہ کی مناسبہ بقارسہ ق
بولکملہ دوزغرو اولوق لازم کلیر .

واقعا بر دولتک عموم تبعہ سنک عینی لسانہ متکلم اولہ سی ، یا خود
عینی لسانہ متکلم اولانلرک مستقل بر دولت تشکیل ایتہ سی طبعہ دہ
موافق ، آرزویہ دہاملایتدر . فقط دولتدر شائیتہ ، نفس الامر دہ
بویاہ میدرلر ؟ شہہ سز کہ دکلدلر .

اوحادہ ، اولانی کورمہ یرک اولہ سی لازم کنن نیئی وار ظن
ایتمک ناصل جائز اولور ؟

تورجیلر بو ایکی زمرہ نیک مدعا لری تیقید ایتدکن صو کرا
شو ایکی نتیجہ بی چیقاریورلر :

(۱) امت باشقہ شی ، ملت باشقہ شیدر .

(۲) دولت باشقہ شی ، ملت باشقہ شیدر .

بونیجہ لہر اعتراض اولنہ بیلر ، فقط بالکنز اجتماعی شائیتہ مطابق
اولوب اولمادیغنی آراق نقطہ نظرندن ؛ بوقسہ « بویہ اولمالیمیدی ؟ »
دیہ یرک دکل !

ایسته نیلیوردی. مثلا برخسته لاق مزاجات برودت و بسوستندن حصوله
کشمسه و یریه جت علاج طبعا خارویابس اولمایدی.

بوکون طبیعیات ساحه سنده آرتق بویه بر (مفهوم اصولی) یر بوله میور.
مملکت مزده مادی و طبیعی علملرله اشتغال ایدنلر یالکیز ترصد و تجربیه
اهمیت و یریورلر، مفهوملری شأیتدن چیقارمغه چالیشیورلر.

حال بوکه اجتماعیات ساحه سنده کی دوشونجه لر من تمامیه اسکی اصوله
تابعدر. یعنی اجتماعیانه دائر یازی یازانلر یز مفهوملری شأیتدن دکل،
شأیتی مفهوملردن چیقارمغه اوغراشیورلر.

بوکون مطبوعاً مزده اجتماعی مناقشه لره زمین اولان اوچ مفهوم
وار: تورکیلیک، اسلامچیلیق، عثمانلیچیلیق.

بو مفهوملر اجتماعی موجودیتلرک تمثاللری حالنه کیرمدکجه، قیمتلری
اجتماعی شأیتدن آمادجه هیچ بر معنایی حائر اوله مازلر. سنه لرجه
بوکله لر اوزرینه مجادله ایدیلسین، ولود هیچ بر نتیجه چیقماز.

اجتماعی شأیتنه باقارسق کورورز که بر اسلام امتی، بر عثمانلی دولتی،
بر تورک ملتی، بر عرب ملتی وار. بو حکم لرک شأیتنه مطابق اولمه سی ایچون
طبیعیدر که (امت) کله سنک بر دینله متدین اولان فردلرک مجموعنه،
(دولت) کله سنک بر حکومتک اداره سی آلتنده بولونان فردلرک مجموعنه،
(ملت) کله سنک بر لسانله تکلم ایدن فردلرک مجموعنه اصطلاح اوله رق
استعمال ایدیله سی لازمدر. بوکله لرک بومعنا لره اصطلاح اوله رق
قوللانیلمه سی قبول ایدنلر ایچون یوقاریده کی حکم دوغرو، یعنی
شأیتنه مطابقدر.

او حالده بو حکمی قبول ایتمه ینلر معنائک شأیتنه مطابق اولمادیغدن
دولایی دکل، بو اوچ کله نک شو معنا لره اصطلاح اتخاذ ایدلمه سی
موافق بولمادقلردن دولایی استتکاف ایتمش اولورلر.

بر طرفدن اسلامچیلر دییورلر که (ملت) کله سی سزک (امت)
تعبیرینه تخصیص ایتمدیکنز معنایه دلالت ایدر. حتی بوکله عربجه ده

(مذهب secte) معناسه در . بو اعتراضه قارشى دينه بيلير كه لسانك
ا كملتي هر كه نك بر معناسى و هر معانك تك بر كه سى و خصوصيه
هر معنائى افاده ايد جك كه لرك بولونمه سيله قائمدر . بونى سز يانماسه كزده
لسان كندى كندينه ياپار . ايسته بونك اچوندر كه بر دينه متدين اولان
انسانلرك مجموعنه امت و بر لسانه قونوشان انسانلرك مجموعنه (ملت)
دينمكه باشلامشدر . مادام كه ا كثریت بو كه لرى بو معنالرده استعمال
ايدىيور ، سزده بونى قبول ايدىكيز . اصطلاح مسئله سنده مشكلات
چيقارمق دوغرو بر حرکت دكلدر .

ديكر طرفدن عثمانليجيلر ديورلر كه دولت كه سيله ملت كه سى
مترادفدر . بر دولتك تبعه سنك مجموعى بر ملتدر . اجتماعى شائيتيه
اهميت و يرمه يهرك يالكلز بو مفهوملر آره سنده كى مناسباته باقارسق
بو كه دوغرو اولمق لازم كلير .

واقعا بر دولتك عموم تبعه سنك عيى لسانه متكلم اولمسي ، يا خود
عيى لسانه متكلم اولانلرك مستقل بر دولت تشكيل ايمسي طبعه دها
موافق ، آرزويه دها ملايمدر . فقط دولتلر شائيتده ، نفس الامرده
بويله ميدرلر ؟ شبهه سز كه دكلدرلر .

او حالده ، اولانى كورمه يهرك اولمسي لازم كلن شئي وار ظن
ايمك ناصل جائز اولور ؟

توركليلر بو ايكي زمرة نك مدعالي نى تنقيد ايتد كدن صو كرا
شو ايكي نتيجه يى چيقارديورلر :

(۱) امت باشقه شى ، ملت باشقه شيدر .

(۲) دولت باشقه شى ، ملت باشقه شيدر .

بونتيجه لره اعتراض اولنه بيلير ، فقط يالكلز اجتماعى شائيتيه مطابق
اولوب اولماديغنى آرامق نقطه نظرندن ! يوقسه « بويله اولماليمدى ؟ »
ديهرك دكل !

بز مفهوملر میزى شائیتیه اویدوره بیلیرز؟ فقط شائیتی کندى
مفهوملر مزه اویدوره مایز!

مع مافیه (امت ، دولت ، ملت) مفهوملرینک خارجهده کی شائیتلری
بری برندن بوس بوتون آیری ده دکلدر . امتله ملت آرسنده کی مناسبت
(عموم) له (خصوص) آرسنده کی مناسبت کیدر . امت بر دینله متدین
اولان ملتلرک عمومى جامع بوپوک برزمره درر . بوندن باشقا ماتى
تشکیل ایدن فردلر بو کون ملتک لسانیه متکلم اولانلر دکادر . یارین
بولسانه قونوشه جوق اولانلر برزمره نك ایچنده درر .

مثلا بو کون پوماقلمر بولغارجه ، کریدده کی مسلمانلر روجه
قونوشدقلری حالده یارین مسلمانلرک تاثیریه تورکجه یی اوکره جکلر
وبو کونکی لسانلری ترک ایده جکلر درر . او حالده بر ملتک فردلری یالکز
لسانلریله دکل ، دینلریله ده تعین ایدیور .

(دولت) له (ملت) آرسنده ده بر درجه یه قدر عموم خصوص
مناسبتی موجود درر . مثلا عثمانلی دولتی بر اسلام دولتیدر ، یعنی مسلمان
ملتله استناد ایدن بر دولتدر . عثمانلیلغه کیمتیه برابر عرفان و حرثیه
استنادکاه تشکیل ایدن ایکی بوپوک عنصر تورک و عرب ملتلریدر .
او حالده عثمانلی دولته (تورک - عرب) دولتیدر دینیه بیلیر .

سوراسی ده اونو تولما میدرکه تورک و عرب ملتلری یالکز عثمانلی
مملکتنده کی تورکلره و عربلره منحصر دکادر . حال اسارتده بولونان
لسانداشلری ده بو ملتله داخلدر .

شیمدی ده (وطن) مفهومنه کله لم . وطن ، اوغرینه حیاتلر فدا
اولونان مقدس برئولکه دیمکدر . ناصل اولیورده بوتون دیکر ئولکه لر
غیر مقدس ایکن (وطن) دینلن ئولکه مقدس طانیلیور و بونی مقدس
طانیانلر حیاتلری ، عائله لری ، الکیزاده سودکلی شیلری بو ئولکه نك
اوغرینه فدا ایدیورلر؟ هیچ شهسز بو ئولکه مادی طبیعی اعتباریه
بو قیمتی حائر دکادر . مطلقا بو قدسیتی مقدس بر موجودیتدن آلیور .

بومقدس موجودیت نه اوله یلیر؟ دولتی؟ یوفاریده کوردک که (دوات) ده
کندی کندینه قائم بر قدرت دکندر، بوده قوتی (ملت) له (امت) دن
آیور: شرف المکان المکین. او حالده مقدس موجودیت اوله ارق یالکیز
بو ایکی شی وار: (ملت) له (امت).

مقدس ساینلر ایکی اولونجه بونلرک تمان، یاخو فرارناهی اولان
وطن ده ایکی اولمق لازم کلیر: امتک وطنی، ملتک وطنی.

فی الحقیقه بر اسلام وطنی واردر که بوتون مسلمان لئلرک سوکیلی
یوردیدر. دیکری ملی وطندر که ورینر کندیلر تنککنه (توران) نامنی
ویزیورلر. عثمانلی اولکهسی اسلام وطنک مستقل اولان بر جزئیدر.
بوندن بر قسمی تورک یوردیدر که عین زمانده تورانک بر پارچه سیدر؛
دیکر قسمی ده عرب یوردیدر که بو یوک عرب وطنک بر پارچه سیدر.
تورکلرک تورک یوردینی ویاخوود تورانی خصوصی بر عشقله
نمسه مه لری نه کوچوک اسلام وطنی اولان (عمان اولکهسی) نی نده
بو یوک اسلام وطنی اونوتمه لرنی اقتضا ایتمز.

چونکه ملت مفکوره سی، دولت مفکوره سی، امت مفکوره سی
باشقه باشقه شیلردر و هر اوچی ده مقدسدر.

— ۱۰ —

ملت مفکوره سی

بعض کنجیلر صور یورلر:

«مادام که مفکوره لر تاریخی حکام لردن، اجتماعی بحرانلردن
دوغویور؛ بر مدت صوکر باشقه حوال وشرائطک تاثیریه دوغاجق
یکی بر مفکوره نیک ملت سوداسنه خانف اوله سی ملحوظ دکیدر؟
مثلا یاقین ویاخوود اوزاق بر استبدال (سوسالیزم) فکرینک ملت
دو یغوسنه غلبه چالمه سی احتمالی یوقیدر؟»

بوسواله شويله جواب ويره بيليريم:

— مفكوره، اساساً بر اجتماعي زمره نك، كندى فردلرى طرفدن
دويولماسيدر؛ كوشك ضياعى بر عدسه نك محراق نقطه سنده تكاثف
ايمه دن ياقيجيلىق خاصه سنى كوستره مديكى كبي زمره ده غليانلى بر اجتماع
حاله كله دن، حائر اولديغى «قدسيت» صفتنى تجلى ايتديره مز.

فقط بو قدسيت شعورلو برشكل آله دن؛ عائد اولديغى زمره نك
روحي وحدتنده شعور سز بر صورتده ينه موجوددى . غليانلى اجتماعك
وظيفه سى يالكز، زمرة يى رقيق بر موجوديتدن كيشف بر وارلق حالنه
قويه رق، اوآنه قدر (كنز مخفى) ده كيزلى قالمش اولان بو «شأنيت
Réalité» ى، محاط اولديغى قدسيت هاله سيلاه برابر، فردلرينه اظهار
ايتمكدر.

غليانلى اجتماعلر، آنجق، اولجه «منبسطه بر حالده موجود» اولان
بر زمرة يى «متكاثف بر صورتده موجود» بر حاله كتير مك صورتيله دركه
مفكوره نك انكشافنه مصدر اولوزلر.

مفكوره نك يوقدن وار اولمه سى «شعور سز» بر صفحه دن «شعورلو»
بر صفحه يه كچمه سى ديمكدر.

عثمانلىق، اسلاملىق، توركلك مفكوره لرى دوغمه دن، عثمانلى
دولتى، اسلام امتى، تورك ملتى موجوددى .

آوروپاده، بويوك صنايع عمله يى تكاثف ايتديره درك سوسيا ليزم
مفكوره سنى دوغورمه دن اول عمله صنفى داغنيق بر صورتده موجود
بولونويورلردى .

ديمك كه بر زمرة نك، بحرانلى بر دقيقه ده فردلرينك وجداننده
«بن وارم!» ديهه رك تجلى ايده بيلمه سى ايجون خصوصى بر تشكيلات
حالنده، بر طاقم مؤسسهر ليله برابر، اولجه موجود اولمه سى لازمدر.
بو تشكيلات، ايستراسياسى، ايستردينى، ايستراسانى بر ماهيته ده بولونسون،

بهمه حال اوجه موجود اولماید. هر هانکی غلیانی بر اجتماع اورتیه ماضیسز، نوتشکل برزمره آناماز. موجود بر تشکیلاته استناد اتمهین اجتماعلردن یکی بر مفکوره دوغمایی سوپله دورسون، اساساً بویله بر اجتماع وقوعه بیله احتمال بو قدر. چونکه آتجق انبساط حائده موجود اولان بر شی تکائف ایده بیلیر.

بو افاده لردن شو نتیجه حیقور:

— مستفاده وقوع بولاجق عظیم بر اجتماع، بهمه حال بو کون موجود اولان اجتماعلردن بر نه استناد ایده جکدر؛ آیده دوغاجق بر مفکوره، مطلقاً بو کونکی زمره لردن برینک تکائفندن فی شقیر اچقدر.

او حلد موجود زمره لر اچنده تشکیلاتجه اک زنگین و اک قوتلی اولمقله برابر دیگر زمره لری ده، تشکیلاتی اچنده جمع و بلع ایده بیله جک اولان هانکیسی ایسه بویوک مفکوردنک اونک تکائفندن دوغمایی ضروری اولور.

شیمدی ده، بوجع ایدیجی زمره یی آرایالم:

موجود زمره لر اچنده بو وظیفه یی ایفا اید بیله جک آتجق لسانی زمره لر، یعنی ملیتدر. چونکه اولا بر لسانی قونوشانلر، اکثریتله بر صویدن کان انسانلر اولدیغی ایچون بر مات عینی زمانده بر «قوم» دیمکدر.

لسان و قوم معنوملری بری بر نه او قدر باغایدر که بو کون «بشریات» علمنک خار جنده «عرق» دن بحث ایدینجه خاطره ایلك اوکجه آره لرنده لسانجه قرابت بولنان بر (عائله اقوام) کلیر.

(هندو آوروپا ئیلر)، (سامیلر)، (پانتولر)، (اورال-آلتا ئیلر) دینه یاد ایدیلن عرقلر قوملردن یعنی لسانی عائله لردن باشقه بر شی دکلدلر. حتی هند و آوروپا ئیلر آره سنده، بشریات علمنجه، (حقیقی عرقلر) ی ار ائایدن (مستطیل الرأس - قومرال)، (مستطیل الرأس - اسمر)، (عریض الرأس - اسمر) نمودجلرینک هر اوچیده موجوددر. مثلاً آلمانلر

بوسواله شويله جواب ويره بيليريم:

— مفكوره، اساساً بر اجتماعي زمردنك، كندى فردلرى طرفدن
دويولماسيدر؛ كونشك ضياعى بر عدسه نك محراق نقطه سنده تكاتف
ايمه دن ياقيجيلىق خاصه سنى كوسترمديكى كبي زمرده غليانلى بر اجتماع
حاله كله دن، حائر اولديغى «قدسيت» صفتنى تجلى ايتديره مز.

فقط بو قدسيت شعورلو برشكل آله دن؛ عائد اولديغى زمردنك
روحي وحدتنده شعورسز بر صورتده ينه موجوددى . غليانلى اجتماعك
وظيفه سى يالكز، زمردنى رقيق بر موجوديتدن كيشف بر وارلق حالته
قويه رق، اوآنه قدر (كنز مخفى) ده كيزلى قالمش اولان بو «شأنيت
Réalité» ى، محاط اولديغى قدسيت هاله سيلاه برابر، فردلر ينه اظهار
ايتمكدر.

غليانلى اجتماعلر، آنجق، اولجه «منبسطه بر حالده موجود» اولان
بر زمردنى «متكاتف بر صورتده موجود» بر حاله كتيرمك صورتيله دركه
مفكوره نك انكشافنه مصدر اولورلر.

مفكوره نك يوقدن وار اولمه سى «شعورسز» بر صفحه دن «شعورلو»
بر صفحه يه كچمه سى ديمكدر.

عثمانلىق، اسلاملىق، توركلك مفكوره لرى دوغمه دن، عثمانلى
دولتى، اسلام امتى، تورك ملتى موجوددى .

آوروپاده، بويوك صنايع عمله يي تكاتف ايتديره درك سوسيا ليزم
مفكوره سنى دوغورمه دن اول عمله صنفى داغنيق بر صورتده موجود
بولونويورلردى .

ديمك كه بر زمردنك، بحرانلى بر دقيقه ده فردلرينك وجداننده
«بن وارم!» ديه رك تجلى ايده بيلمه سى ايجون خصوصى بر تشكيلات
حالنده، بر طاقم مؤسسهر ليله برابر، اولجه موجود اولمه سى لازمدر.
بو تشكيلات، ايستراسياسى، ايستردينى، ايستراسانى بر ماهيته بولونسون،

همه حال اوچه موجود اولماید. هر هانکی غلیانی بر اجتماع اورته به ماضیسز، نوتشکل برزمره آناماز. موجود بر تشکیلاته استناد اتمه بن اجتماعلردن یکی بر مفکوره دوغماسی سوپله دورسون، اساساً بویله بر اجتماع وقوعه بیله احتمال بو قدر. چونکه آتجق انبساط حائده موجود اولان بر شی تکائف ایده بیلیر.

بو افاده لردن شو نتیجه چیقور:

— مستفاده وقوع بولاجق عظیم بر اجتماع، همه حال بو کون موجود اولان اجتماعلردن بر نه استناد ایده جکدر؛ آیده دوغماق بر مفکوره، مطلقاً بو کونکی زمره لردن برینک تکائفندن فیشقیر اچقدر.

او حاده موجود زمره لر اچنده تشکیلاتجه اک زینکین و اک قوتلی اولقله برابر دیگر زمره لری ده، تشکیلاتی اچنده جمع و بلع ایده بیله جک اولان هانکیسی یسه بو یوک مفکوردنک اونک تکائفندن دوغماسی ضروری اولور.

شیمدی ده، بو جمع ایدیجی زمره بی آرایالم:

موجود زمره لر اچنده بو وظیفه بی ایفا ایده بیله جک آتجق لسانی زمره لر، یعنی ملتدر. چونکه اولاً بر لسانی قونوشانلر، اکثریتله بر صویدن کان انسانلر اولدینی ایچون بر مات عینی زمانده بر «قوم» دیمکدر.

لسان و قوم متهوملری بری بر نه او قدر باغایدر که بو کون «بشریات» علمنک خار جنده «عرق» دن بحث ایدیلنجه خاطره ایلمک اوکجه آره لرنده لسانجه قرابت بولنان بر (عائله اقوام) کلیر.

(هندو آوروپائیملر)، (سامیلر)، (پانتولر)، (اورال-آلتائیملر) دینه یاد ایدیلن عرقلر قوملردن یعنی لسانی عائله لردن باشقه بر شی دکدرلر. حتی هند و آوروپائیملر آره سنده، بشریات علمنجه، (حقیقی عرقلر) ی آرا نه ایدن (مستطیل الرأس - قومرال)، (مستطیل الرأس - اسمر)، (عریض الرأس - اسمر) نمودجلرینک هر اوچیده موجوددر. مثلاً آلمانلر

اکثریتله (مستطیل الرأس - قومرال) ، اسپانیولر و جنوبی آوروپالیر
(مستطیل الرأس - اسمر) ، اسلاولر (عریض الرأس - اسمر)
انمودجلرینه منسوبدلر .

بونکه برابر آروپا ماتلرندن هر هانکیسینی آیرسوق بو انمودجلاک
هراوچندن مختلف نسبتده محتوی اولدیغنی کورورز .

بوصورتده (قوم) تعیرندن (لسان عاقله) نی مرادایدن جگیز ، (عرق)
کله سندن ده (تشریحی مشابهلر عرض ایدن انمودجلری) آکلایاجقز .
او حالده قوم غایت اسکی بر زمانده (لسانی بر جماعت) حالده یاشامش
وصوکره داغیلمش بر ملت دیمک اولور . عرقه کلسجه بوده
منسوبلری بر جمده جتمعاً موجود اولمایان بوتون ملتله آرد سنده
داغیق بولونان تشریحی انمودجلردن عبارت فالیر . بو کون انسابیله
افتخار ایدیلن (عرق) شه سز تشریحی بر انمودج دکل ، لسانی و تاریخی
بر زمره اولان (قوم) دره لسانی جماعت ، یعنی ملت بوزمره نک
بر شعبه سی دکلیدر ؟

ثانیاً لسان ، فکر لریک و حسلرک حاملی ، غرضه لریک ، عادتلرک ناقلی
اولدیغنی ایچون متکلملرینی عینی اشتیاق و تمایلله ، عینی وجدان
و ذهنیه مالک قیلار .

بوصورتده روحلرک مشترک دویغولری متجانس اولان بوفردلرک
عینی دینی قبوله تمایل بولونمالری غایت طیمیدر . بوکابناء درکه لسانی
زمره لریک اکثریتله عینی دینی قبول ایتدکلرینی کورویورز . بدایتده
بعض خصوصی سیلر بودنی بجانسته قسماً مانع اولسه بیله عینی لسانله
متکلم اولانلرک تدریجاً عینی دینه کیردکلرینی تاریخ بزه کوستریور :
مثلا یکی لاتینلر قاتولیک ، جرمانلر پروتستان ، اسلاولر اورتودوقس
دینته میل ایتشلر دره . اورال - آلتایلردن موغوللر بودیست ، مانچوریلر
قونفوچیوس ، فینو - اوغرییه نلر خریستیان اولمشلر دره ، تورکلر بدایتده

قسم بودیست ، مانی ، موسوی ، خریستیان اولمشکن بالاخره اکثریت اسلامی قبول ایتمه سی اوزرینه ایکوز بیک مقدارنده بولونان شامانی یاقوتلردن باشقه جمله سی بودنه کیرمشلردر .

یاقوتلرک اسلامیتدن خارج فالملری بوردلرینک بوردک دنیا سندن اوزاق بر موقعدده بولونماسنددر . بولر ، بالاسلامیتی قبول ایددرک بوردک قالاچقئر ، یاخود خریستیانلغه کیره رک بوسبتون روسلاستاجقئردر ، بر دینه داخل اولغه لسانک تأیری اولدینی کبی بر ملیته کیرمکده دینک تأیری واردر . وقتیله فرانسه دن قوولان پروتستان فرانسزلر آلمانیا به کیده رک جرمانلاشدیلر . اسکی بولغارستانک توردک آریستوقراسیسی خریستیانلغی قبول ایددرک اسلاولاشدیلر . بوکون داغیق بر صورتده مملکتیزه مهاجرت ایدن بعض غیرتوزک مسلمان عنصرلرک دینده کی مشارکتک تأیریله تورکشده کارنی کورمیورمی یز ؛ او حالده لسانی زمره ایله دینی زمره آرسنده ده صمیمی بر علاقه موجوددر .

ثالثاً « مکلفیت عسکریه » و « حاکمیت ملیه » اصوللری قبول اولوندقدانصکره (وطن) ک مدافعه سی معام و ممتاز بر سپاهی طائفه سنند ؛ (دولت) اداره سی یالکز حکمده اداره قارشی مسؤل بر زمامدارلر صنفک انحصارندن چیقدی . صایاندن باشقه سلاحی اولمایان کویلولرله استراحته آلیشان قصبه لیلر عسکر اولدیلر ؛ اداره حقنده هیچ بر تجربه سی بولونمایان خلق حکومتک مراقبی وضعیتنه کچدی . او حالده بویکی عسکرلری (وطن) محبتیه یتشدریمک ، بومراقبه جی خلقه انتخاب وظیفه سی اوکرتک بر ضرورت شکلنی آلدی . بو صورتده خلقک تربیه سی ، معارفک تعمیم مسئله لری چیقارق تربیه نک هانکی لسانده اجرا اولونجه جی خصوصنده دولته تابع قوملر آرسنده اختلاف ظهورینه سببیت ویردی .

دولتلر رسمی لسانی تعمیم ایتمه یی ، هر قومده کندی لسانی تربیه و تعلیم واسطه سی اتخاذ ایلمه یی غایه اولارق ایلری سورمکه باشلادیلر .

بوندن دولاییدر که صوک عصرده کرک (دولت) ک، کرک (وطن) ک
 لسانی برزمره به استنادی امکانسز کوروله رک آوستریا و مجارستانده
 اولدیغی کبی لسانی زمره لردن ایکیسه استناد ایتدی رلدی . بوکون ،
 آوروپاده ، یالکز لسانی زمره لره استناد ایدن (دولت) لرك استقباله
 اعتماد ایدیلور ، هر لسانی زمره ، ملی وطنک هیچ اولمازسه معنوی
 حدودینی تعیین ایدرک ناصل بر استقباله حسرتکش اولدیغی کوستریوره
 بوکون هر کس یک اعلا آ کلیور که عنصر لر آرهنده مشترک اولان
 (دولت و وطن) فکر لری عشقسز ، وجدسز ، معنوتسز مفهوم لردن
 عبارتدر . مشترک معشوقه اوله مادیغی کبی مشترک وطن ریورده اولماز .
 مشترک بروجده استناد ایتمین بر دولت فردلرک ما کلی اولور .
 بر ملیتک یوردی اولمایان ئولکه ، فردلرک قارین دو بوراجنی بر عمارت
 ماهیتنی آیر .

دولت و وطن مؤسسه لری ملی مفکوره به استناد ایدر سه حیاتلری
 ایدیدر . فردلره استناد ایتدکلری تقدیرده انقراضه محکومدر .
 مفکوره سز فردلر خودکام و منفعتپرست ، امیدسز و بدین ، ایمانسز
 و قورقاق اولدقلری ایچون « هباء منشور » حالنده درلر . دولتله ، مطلقاً ،
 ملی مفکوره لره استناد ایتلی ، و هر وطن بهمه حال بر ملیتک وطنی
 اولمالیدر که یاشایه بیلسین ...

او حالده کورریورز که لسانی زمره عینی زمانده (دولت) و (وطن)
 مفهوم لری نه محیطدر . عائله ، صنف ، حرفت او جاعی ، کوی ،
 عشیرت ، دین دائره لری کبی کوچوک زمره لرده هپ ملی زمره نک
 جزء لیدر . عائله بر دینه منسوب فردلردن تشکل ایدر . یالکز بر ملیتک
 لسانیله قونوشور ؛ دیگر زمره لرده ، عائله کبی ، لسان و دیجه مشترکدرلر .
 او حالده بونلرک جمله سی ماتک خصوصی تشکیلاتلری حکمنده قالیر .
 خلاصه ، قومه ، امته ، دولته ، وطنه ، عائله به ، صنفه ، حرفت

اوجاغنه و اخ... منسوب نافع دار مفكوره لر وارسه جمله سی ملی مفكوره نك
معاونلریدر . اجتماعی تکامل مادی عامللر یرینه ذهنی وحشی عامللر
اقامه ایتدکجه بونلرک تبلیغ واسطه سی اولان لسانک قیمت و مؤثر تی
کیتدکجه آرتاجق و بوصولته ملیت دو یغوسی ایدی بزمفكوره حالته
کیردجکدر .

واقعا نورکیه ده بیونک صنایع تشکل ایتدکن صوکره بزده ده
سوسیالیزم مفكوره سی دوغاققدر . فقط بو، دیگر کوچونک مفكوره لر
کبی ملی مفكوره نك بر موانی موقعنده قاله جقدر . اروپا ملتلرند
سوسیالیزم علی الادوام قوتلنمکله برابر اکثریتله محاربه زمانلرند موقعی
ملی مفكوره یه براقدیغنی کورویورز . سیاسی محاربه لر دن صرف نظر ،
حتی یالکنز اقتصادیات ساحه سینده بینه صنف مفكوره سی ملت
مفكوره سنک برتابعیدر .

بوندن باشقه دقتله باقینجه دین ، اخلاق ، حقوق ، سیاسیات ،
اقتصاد ، علم ، کوزل صنعتلر کبی بوتون اجتماعی فعالیتلرک یکانه جوهری
لسان اولدیغنی کورولور . بو فعالیتلرک قیمت بولماسی لسانک اهمیت کسب
ایتمه سی دیمکدر .

لسان ، اجتماعی حیاتک زمینی ، مغنویتک نسجی ، حرثک ومدنیتک
تملیدر . اوخلده - هانکی زمره یه وهانکی فعالیتله عائد اولورسه اولسون -
استقبالده کی بوتون اجتماعی جریانلر - کرک دوغروون دوغرویه و کرک
دولایسیله - دائماً لسانی زمره یی تکائف ایتدیره جک و هر بحراندن
مطلقا - داها زنده و داها قوتلی بر صورتده - ملیت مفكوره سی فوران
ایده جکدر .

اسلام عالمک صوک امیدى اولان عثمانلى دولتى يوز سنهدن برى پارچالان معنوى بر ميقيروپ وار . بو ميقيروپ شيمديه قدر عثمانليغك دوشمان ايدي و اسلاميته بويوك ضرر لر و يردى . فقط بوگون آرتق اسلاملك لهنه دونهرك ياپدينى مضر تلى تلافى اتمكه چاليشيور . بو ميقيروپ ملت فكريدر .

اوت ! رومانيايى ، صربستاني ، قره طاعى ، يونانستاني ، بلغارستاني ، سيسام و كريد اطه لر نى طوغور درق عثمانلىغى هر ربع عصر ده انقساملره اوغراتان واك صوكره روم ايلي نك المزدن چيقمه سنه سببت و ير ن بومدهش فكريدر ، بوفكر مرضى بر ميقيروپ دكل ، اجتماعى بر مايا ايدي . مع التأسف بو كونه قدر ماهيتنى آكلايه مادق . دائما عليهمزده لساني ، ادبى ، اقتصادى ، تربىوى ، نهايت سياسى اختمار لر ياپدى . بزبو حياتى يارادلشلى تنظيملره ، تأسيسلره ، تشكيللره بيهوده طور درمغه چالشدق . بو عصر ك ملتلى عصرى اولديغى حس ايدمدك . بو اجتماعى قوتى بر آزده اسلاملك ، عثمانليغك منفعتده استخدما اتمكى خاطر لايه مدق . نه ايسه اولان اولدى . ملت فكري اسلاميت علمنده نه ياقق ممكنسه ياپدى . آرتق بو سلاحي استعمال اتمه نك صره سى اسلام عالمه كلدى .

شيمدى يه قدر بوتون مسلمانلرده حاكم اولان ذهنيته شوندن عبارتدى : ير يوزنده يالكز بر مشروع دولت واردركه اوده اسلام دولتيدير . بالمثل هانكى حكومتك اداره سى آلتده بولونور لرسه بولونسونلر بوتون مسلمانلك باحق متبوعلى آنجق اسلام خليفه سيدير . فعلى تابعيتلى عارضى و موقت بر حالدر . ياقين بر زمانده بر صاحب ظهور ، برمنجى ، بر مهدى چيقه رق اونلرى بوملوث اسارتلردن

قورئاره-چقدرد. همه و بپرام نازلرئده خليفه نامنه و قونان خطبه لر، حج
 كونلرئده عرفاتده كي اجماعنا اجماعلر سياسي بر استمالك دي ميئر لرئدر.
 بو ذهنيته ، شه سزكه همزك قابلي قوسي غلبانارله ، علوي وجدلرله
 طولديران زروحي حاندر . اكر نظري بر سعادت و درت بو زميلونلق
 بر انسانيت حياتنه كافي كمش اولسه يدي بو نايه سافي البان بزم انجون
 الو برردى . بو ق ، بونك يالكيز نظري بر مامئنده فالماه رق عملي بر موجوديت
 اكتساب ايتمسي از مسه اوله لرل بو كا و صول انجون قضالدين بديخ
 مرتبه لريني بر برر قطع ايتمكه چاليشمالي بزم :
 كورسيورزكه مسلمان قوملر مستعمل بر سعادت نه اميد و انتظارله بر
 ياشادقلىرى مملكتده سافل بر سويده فالماه راضى اوليورلر ، اداريسي
 آلتده ياشادقلىرى حكومتد و ملئر طرفدن ابتدا لسنا و اقتصاداً
 صوكرئده فكرياً و اخلاقاً تمثيل اولونميه موافقت كو ستريورلر . بو بو ك
 بر قور تولوش بكملمه ك اى ! لاكين بر طاقم كو چوك ، قولاي و تدرسي
 قور تولوش يوللري واردر كه بونلره موفق اولمدرن اوتنه كنه نائل اولمق
 سنة اللهه مغايردر . اوت ! عمومي بر مهيدي به انتظار ايدم . فقط قرآن
 حكيمك (لكل قوم هاد) بيان معجزى موجبنجه محلي و ملي هاديلره ،
 لساني ، تربوي ، اقتصادي ، اخلاقي نجالره ، انجون اميد وار اولمايه م .
 خرستيان قوملر كه صورته اعتلا و استقلال يوللرينه كيندكلىرى
 كوزلر مزله كوردك . بونلر ابتدا انسانلرني ملىشد بر مكله ايشه باشلايلر .
 لساني بر استقلال ، سياسي بر استقلالك مقدمه سيدر . بر قوم ملي لساني
 سومكه ، ملي ادبياتي بو ملي انسان اوزرئده تاسيس ايتمكه باشلا ديني
 آنده نجات و عدني آلمش ديمكدر .
 لساندىن صوكره تاريخ دير . بر قوم تاريخك اك قديم منبعلر نه
 حيقه رق ملي حياتك املك انكشاف حمله لرني دو يارسه غائب ايتمش
 اولديغي روحى يكيدن بولمش اولور . تاريخدن آلديني فيصلره حلتك

درینلکیرندن چیقاردیغی افسانه‌لری ، منقبه‌لری مأثورده‌لری علاوه
ایتدکدن صوکرده ملی معنوی تامایله تأسیس ایدر . اوزمان شعر
وصنعتک موضوعلری ، استعاره‌لری ، تلمیح‌لری هپ بوملی سانجه‌لردن
اقتباس ایدرک ادبیات و بدیعانه شخصیت ویزر .

بوندن صوکرده دینی ، تربیه و اقتصاد کلیر : حرملی بزرگ
اولا ملی لسان و تاریخه ، صوکرده اقتصادی استقلال اساسلرینه
استناد ایدر . بوتون معنوی فیضلری دیندن آیر . نقشبندیلرک
مهم بردستوری وارکه (نظر بر قدم) تعیرنده اجمال ایدلمشدر . بر آدمک
(قدم) ی نفرلکده ایسه (نظر) ی مشیرلک اولما ایدر . نفر اون باشی
اولغه چالیشمیلدر . یعنی (قدم) ینه یاقین بولونمالیدر .

بز ، که حالا مملکتهمزده دیمزده منسوب بولونان عشیرتله آراسنده
(غزوه) لره (اغتام) لره کوزیوموروز ، اسلام اتحادینی آرزو ایدی .
ویرمکه هان حصوله کلیر ظن ایتک غایت غریبدر . اسلامیت عصیتی
(حمت جاهلیه) تعیریه تقییح ایتمش ونهی ایلدمشدر . فقط بو عصیتدن
مراد عشیرت عصیتیدر که حالا ایچمزده جاریدر . (بنی قحطان) ایله (بنی
عدنان) تعیرلری ده بو تقییح ونهیک عشیرتله عائد اولدیغنه بر دلیدر .
دین اسلام یوقاریده ذکر ایتدیگمز آیت کریمه ده قومیتی تجویز
ایتدیگی کبی آتیده کی آیت کریمه ایله ده آرده تعارف اولمق شرطیه قیله
وشعبله یعنی قوم و ملتله آیرله یی تصویب بویورمشدر : سزی شعبله
وقیله حالده یاراتدق که بری بریکزله تعارف ایده سیکز ؛

بوتون مسلمانلرک اوزاق بر استقباله ، سیاسی بر اتحادلری احتمالکه
ممکندر . فقط هر حالده بوغایه‌نک اوزون بر مدت امکانسز قاله جغه شبهه
یوقدر . او حالده بو اوزون زمان اثناسنده اسلام قوملر ملی انتباهلر ،
ملی مجاهده لره اعتلادن ، هیچ اولمازسه اجتماعی استقلاللری محافظه‌دن
محرومی قالسینلر .

ملیت سلاحتک بوندن بویله آنجق اسلاملرک لهنده استعمال

اولوييله جگني سويلا مشدك . چونكه مائت فكري محكوم بر قومك
محكوميتدن قورئسي ايجون قوللاييلان برسلا حدر . آرتق اسلام
حكومتلرئك ادارهسي التندم غير مسلم قوملر قالمادي . حال بو كه بوكون
مسلمان قوملرئك ائتريسي محكوميت واساوت حالنده در . اسلام
قوملر آرسنده ايسه حاكيت و محكوميت قيدلري اولماديني ايشون
مليت فكري اسلاملر آرسنده تفرقه چيتماردهماز .

بالعكس مليت فكري قوت بولديجه اسلام امتجيلكي فكري ده
اودر حده خبرئنه جگي ايجون موجود و حرقي تقويه و تأيد ايده جكدر .

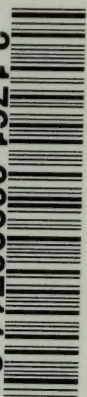
یکی مجموعہ نشریاتی

یکی حیات ضیا کوک آلب بک

۸۵۵۵ ۰۹۵۵

3 1761 06980711 3

DR
432
G63